

GLAS RAVNICE

Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Broj 33

Subotica, rujan 1993.

Cijena: 50.000.000 din/ 3000 HRD

HNV USKORO?

Održana sjednica Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Nitko nam neće ništa pokloniti

koji će pripremiti Sabor Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV) te u sklopu te pripreme uzeti u obzir sve primjedbe, date što pismenim što usmenim putem, izraditi prijedlog programa HNV-a, te pripremiti i kadrovska rješenja kao prijedlog Inicijativnog odbora.

Dat je i rok za ovu pripremu, a to je 31. listopada. U Inicijativnom odboru osim pripadnika stranke DSHV, nalaze se i ljudi iz drugih stranaka kao i jedan predstavnik Katoličke crkve u Hrvata.

SUBOTICA - U subotu, 11. rujna 1993. godine održana je sjednica Vijeća DSHV u Subotici. Nazočno je bilo 18 članova Vijeća, što je bio dovoljan broj za kvorum, te pravosnažno donošenje odluka. Jedina točka dnevnog reda bila je razmatranje nacrt statuta Hrvatskog nacionalnog vijeća. Većina članova Vijeća je prihvatila nacrt statuta kao dobru osnovu za raspravu. Bilo je dosta primjedbi uglavnom tehničke prirode. Revidiran je i Inicijativni odbor

Kada prosjak postane milijarder

ZEMLJA ČUDA

- **Nekoć smo se smijali kada nam je rečeno da ćemo jesti korijenje, a danas je i ono za mnoge preskupo**
- **Kaži "dragička" - nova "novčanica"**
- **Mnogi umirovljenici skaču s balkona, misleći da će ih čudo spasiti**

U kolovozu sam bio dvanaest dana na ljetovanju u Poreču (točnije: u posjetu prijateljima, jer za pravo ljetovanje ni šverceri nemaju dostatno novca) i kada sam se vratio s predivnog mora, i taman naviknut na život pun običnih, sitnih, ali za normalno življenje čovjeku toliko potrebnih stvari, trgnuo sam se kao iz nekog divnog sna da bih se vratio u depresivnu svakidašnjicu domovine nam Srbije. Za samo dvanaest dana izdate su tri nove novčanice. Shvatio sam da se nalazim u zemlji čuda. Prvog dana mi se teško bilo u tomu snaći, ne samo zbog tri nove vrste novčanica, već i stoga što su cijene bile ispisane u tisućama dinara. To sve preračunati i platiti nekim novim "novcima" nije bilo jednostavno. Prodavačica mi je rekla da se niti ona sama baš ne snalazi najbolje. Pravo je čudo da netko bez predumišljanja zna kojim novčanicama treba platiti. U svojoj rođenoj zemlji, a kao da smo "s Marsa pali". Predsjednik vlade mora da je "čudo od deteta", kad je to njemu sve tako normalno. Za samo dvanaest dana inflacija je dosegla brojku od 400% , ili dnevno 33%, što znači da je inflacija svakoga sata iznosila 1,38%! Kada sam nakon prve, moram reći naporene kupovine, jer nisam našao niti upola traženog, a bile su to obične stvarčice (maramice, zubna pasta, toalet-papir i sl.) a i od onoga što sam našao za polovicu nisam imao dovoljno novca, odlučio da predahnem uz sok od naranče, ubrzo me iznenadio kelner, zamolivši me da naplati, jer će za 5 minuta piće poskupjeti! Dobro što je

bio tako ljubezan i naplatio piće po staroj cijeni, jer za novu ne bih bio platno sposoban.

Maštajući o drugom piću, sjetim se da sam postao milijarder. U konačnom obračunu plaće dobio sam čak 4.500.000.000 (četiri i pol milijardi) dinara. Zamislite, nije to mala stvar. Prava je ovo zemlja čuda. Jedan običan, najobičniji prosjak, s Broadwaya sa svojih za samo nekoliko sati (ili minuta) isprosjačenih 2 dolara može se u tren oka pretvoriti u milijardera i odati se "razvratnom" životu. Nije potrebno nikakvo čudo. Treba samo doći u Srbiju i zamijeniti dva dolara u jugo-dinare. Ne smijem o ovome ni pisati, jer zamislite ako za to saznaju prosjaci u Americi. Svi će nagrnuti u Srbiju. Zamislite, prositi u New Yorku, a trošiti u Beogradu. Ni car vam ne bi bio ravan. Kakav šverc, kakvi bakrač, bre! Prositi, to je prava stvar. Diplomirani inženjer bi za nekoliko sati naprosio svoju mjesečnu plaću. Što bi tek bilo kada bi cijeloga dana prosio - postao bi najbogatiji čovjek u Srbiji! (na pošten način.)

Čuda se ovdje dešavaju često. Npr. pravo je čudo ukoliko odete u prodavaonicu i nadete mlijeka, a kad udete u mesnicu kao da je netko zamahnuo čarobnim štapićem i sve mesnate proizvode pretvorio u zrak. Stoga sam se i začudio kada sam pred nekoliko dana ispred mesnice ugledao ljude kako čekaju u dugom redu. Pomislih: ne stoje ljudi valjda u redu da bi kupovali zrak, toga ima u izobilju i to sve čišćeg, jer tvornice ga više ne gađaju (zbog suvremene tehnolo-

gije) a i auti se sve manje voze (zbog povratka prirodi.) Zavirio sam u mesnicu, preko reda. Ljudi su počeli vikati na mene, a ja rekoh da neću ništa kupiti, nego samo da vidim o kakvom se čudu radi. Mesnica je bila potpuno prazna, osim pet (5) rudi salama, svih pet iste vrste, koje su ležale na stolu. Nije mi se isplatilo čekati, jer nisam imao šanse doći na red. Eventualno da sam stao u red za neki naredni dan, no s obzirom da nisam ponio vreću za spavanje odrekao sam se salame, te obične salmure koju u neka bolja vremena nisam ni kupovao.

Čujem od prijatelja da ima mnogo samoubojstava u Novom Sadu, Beogradu... Mnogi umirovljenici skoče s balkona, misleći da će ih čudo spasiti. Novine o tomu ne pišu, a sačuvaj Bože da to u vijestima netko spomene. Službena propaganda nastoji stvari pokazati u ružičastom svjetlu. Doduše, ima malo problema, ali to je zbog embarga. Za to je kriv svijet. Inače, sve je normalno - od proizvodnje do trgovine. Tako ljudima postaje normalno da su milijarderi i prosjaci istodobno. Postaje normalno da se u mesnicama nudi zrak, da su rafovi prazni, da nam život postaje obična borba za opstanak. Približavamo se životinjskom carstvu. Sve to zahvaljujući čudu od čovjeka, gospodinu Miloševiću. Sjetimo se samo njegovih riječi da će od Srbije napraviti malu Švicarsku. No, nije to njegova krivnja, netko mu je zamijenio čarobni štapić - običnim (željeznim.)

Piše: mr. Bela Tonković, predsjednik

ROBA ILI SUBJEKT

• Tko kaže da ne živimo u demokraciji!?

Toliko potreban dijalog sa saveznom državom oko rješenja hrvatskog pitanja u Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori odvija se pred cijelom javnošću - kroz sredstva informiranja. Savezna vlast prvo odbije sve naše zahtjeve, s obrazloženjem da se ona ne uklapaju u Ustav, zatim to opovrgne: ona ih nije odbila. Kada smo ih zamolili da nam kažu što nisu odbili, a što prihvaćaju, odgovaraju da ništa nisu odbili, ali nisu ništa ni prihvatili, te dodaju: "hrvatsko pitanje u SR Jugoslaviji rješavat će se u paketu". Ako se odgovornoj osobi u nadležnom saveznom ministarstvu potkrade neka jezična greška, njoj se to može i oprostiti - nije joj materinski jezik. Priopćenje jednog ministarstva, međutim, zacijelo sastavljaju ljudi koji dobro poznaju jezik i dobro odvagaju svaku riječ, jer iznose službeni stav države.

Upravo stoga anonimni subjekt "se" u toj rečenici zrcali prepotentan i nedemokratski duh koji vlada u politici i mentalitetu vladajuće strukture: za njih smo mi Hrvati roba čija će se sudbina onako uzgred upakirati u neki paket, a da se ne pitaju oni kojih se to tiče.

Hoćemo li to dopustiti ili ćemo ih natjerati da nas priznaju za politički subjekt s kojim se mora razgovarati i čiji se legitimni i međunarodno zagarantirani zahtjevi moraju prihvatiti, zakonski osigurati i njihovo ostvarenje državnim strukturama podupirati? Mi smo svoje zahtjeve jasno definirali našom personalnom i kulturnom autonomijom. Ona je potpuno sukladna međunarodno zagarantiranim pravima nacionalnih i etničkih zajednica. Sve su države dužne da svim takvim zajednicama na svojem teritoriju osiguraju ostvarenje tih prava. One države koje se tomu protive podliježu tzv. mehanizmima kojima je cilj da ih navedu da priznaju prava tim zajednicama. Među te mehanizme spadaju stavljanje na stup srama putem izvješća Amnesty International-a, Helsinki Watcha, trgovinski embargo i druge sankcije, isključenje iz međunarodnih foruma (KESS, UNO...)... Svi ti mehanizmi, međutim, čine samo okvir i pomoć, ali sam posao mora obaviti svatko za sebe. Ponavljam: nitko neće za nas obaviti naš posao.

U Subotici radimo na tome uvođenjem hrvatskoga jezika u službenu uporabu u općini. Ima takvih koji se tomu protive. Jadni donkihotti! A oni koji jadikuju zbog posljedica sankcija, neka si postave pitanje zašto tam-tam

bubnjevi nisu uključeni u svjetsku poštansku mrežu.

Dokle god oni to ne shvate svi ćemo trpjeti - i mi nevini.

HONORARI ZA SURADNIKE

Svim našim stalnim suradnicima želimo ovim putem izraziti zahvalnost za dosadašnji trud i rad, kao i za potporu jedinom hrvatskom mjesečniku u Vojvodini. Zbog teških materijalnih prilika u kojima se nalazi naš list, nismo bili u mogućnosti honorirati objavljene članke. No, i pored toga, naši stalni suradnici su nastavili volonterski rad, znajući da nam je to od zajedničkog interesa.

Netko "Glas ravnice" pomaže dobrovoljnim radom, a netko novcem. Tako su na račun lista pristigla sredstva za honoriranje stalnih suradnika, te ovim putem obavještavamo i one koji bi to željeli postati, da ćemo honorirati objavljene članke. U početku, honorari će biti skromni, ali daljim razvitkom lista i profesionalizacijom osoblja, kao i boljom kvalitetom, nadamo se da će i naš konto biti veći, pa time i honorari.

Dajte svoj doprinos napretku i postanite naš stalni suradnik!

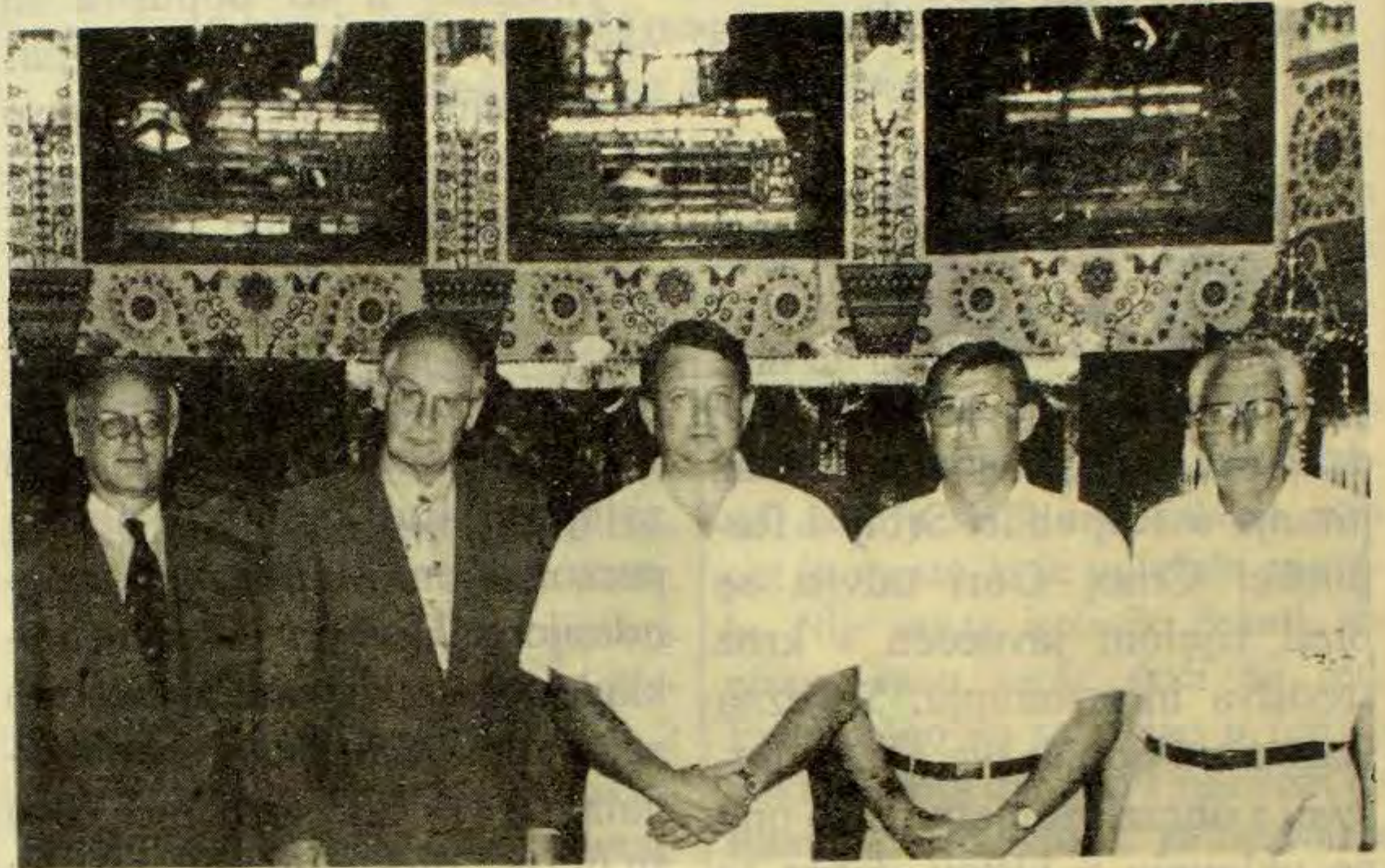
uredništvo

Položaj Hrvata u Vojvodini i dalje zanimljiv za inozemstvo **POD BUDNIM OKOM**

Subotica - Gospodin dr. Peter Glotz (Peter Gloc), zastupnik njemačkoga parlamenta (Bundestag) i suizdavač i glavni urednik uglednog političkog časopisa "Frankfurter Hefte" posjetio je DSHV i DZVM 16. kolovoza u Subotici.

Gospodina Glotza pratio je gospodin dr. Gerard Enver Schrömgens (Gerard Enver Šremgens), otpravnik poslova njemačkoga veleposlanstva u Beogradu. Gospoda Glotz i Schrömgens razgovarali su s Belom Tonkovićem i Antonom Skenderovićem, predsjednikom i članom predsjedništva DSHV i živo se zanimali za političku situaciju, napose o položaju Hrvata u Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori.

(i.p.)

Glas i djelovanje razumnih

POKRET ZA MIR VOJVODINE

Šarenilu pluralističkog pokreta u Vojvodini i Srbiji gotovo da nema premca. Preko stotinu političkih partija, nestranačkih organizacija, udruženja građana, (kvazi)humanitarnih i (kvazi)kulturnih organizacija skrbi si mjesto pod kapom nebeskom svojim djelovanjem. Rijetki su oni među njima koji su svoju programsku orijentaciju vezali za vječne i humane vrijednosti. Jednu od njih čini i Pokret za mir Vojvodine.

To je udruženje građana koje ih povezuje bez obzira na njihovu nacionalnu, vjersku, rasnu i stranačku pripadnost. Ovo udruženje osnovano je još 1991. kao reakcija na oružane sukobe koji su se u to vrijeme javili na prostorima bivše Jugoslavije.

Način rada i djelovanje Pokreta je organiziranje mirovnih akcija, javnih tribina na kojima se apelira za mir, protiv oružanih sukoba, a za pregovore, razumijevajući ga kao jedini način rješavanja bilo kakvih konflikata.

Pokret je od osnutka organizirao veoma uspješne mirovne manifestacije, između ostalih "Hod mira", paljenje svijeća svim žrtvama rata, "Molitva za mir", uz sudjelovanje svećenika svih vjerskih zajednica koje postoje u Novom Sadu. Također je organizirana i akcija za prikupljanje potpisa za spasavanje Dubrovnika.

Pri Pokretu je osnovan Centar za prikupljanje informacija o kršenju ljudskih, građanskih i

nacionalnih prava, etničkom čišćenju i ratnim zločinima. Članovi Centra će pružati pomoć i zaštitu svim građanima kojima je ona potrebna i objavljujati ove informacije.

Aktivnost članova je usmjerena i ka humanitarnom radu u vidu humanitarnih akcija, kao što su prikupljanje pomoći u lijekovima, hrani, odjeći i drugim potrepštinama. Tako su nedavno distribuirali dobijenu hranu za djecu, odjeću i obuću od "zelenih" Njemačke nekolicini društvenih institucija (pored nekoliko novosadskih, i subotička "Kolijevka" je dobila dio) i većini humanitarnih crkvenih udruženja ("Caritas", ADRA, "Merhamet") u Novom Sadu.

(n.s.)

Na Veliku Gospu održan najsvečaniji dio "Dužijance"

PRVI PUTA JEDINSTVENO

Subotica - Po prvi puta otkada se obilježava "Dužijanca" ove je godine, 15. kolovoza, spojena tzv. "građanska" i "crkvena". Sve je počelo okupljanjem sudionika u svečanoj povorci ispred crkve sv. Roka.

Biskup Subotičke biskupije msgr. **Pénzes János** održao je svečanu svetu misu na otvorenom prostoru pored Katedrale pred velikim brojem vjernika. Nakon toga je uslijedio polazak svečane povorke prema centru grada. U povorci su se nalazili brojni gosti iz kulturno-umjetničkih društava, kako iz Subotice i okolice, tako i iz inozemstva; iz Rumunjske, Mađarske i Slovačke, obučenih u narodne nošnje.

U centru grada, na prepunom trgu nalazio se i etno-park, gdje su gledatelji mogli vidjeti alate koji su se nekoć koristili u vrijeme žetve. Istodobno je u Gradskoj kući bila postavljena izložba slika slikara u tehnici slame, a koje u subotičkoj okolici ima najjače uporište i gdje joj je i korijen.

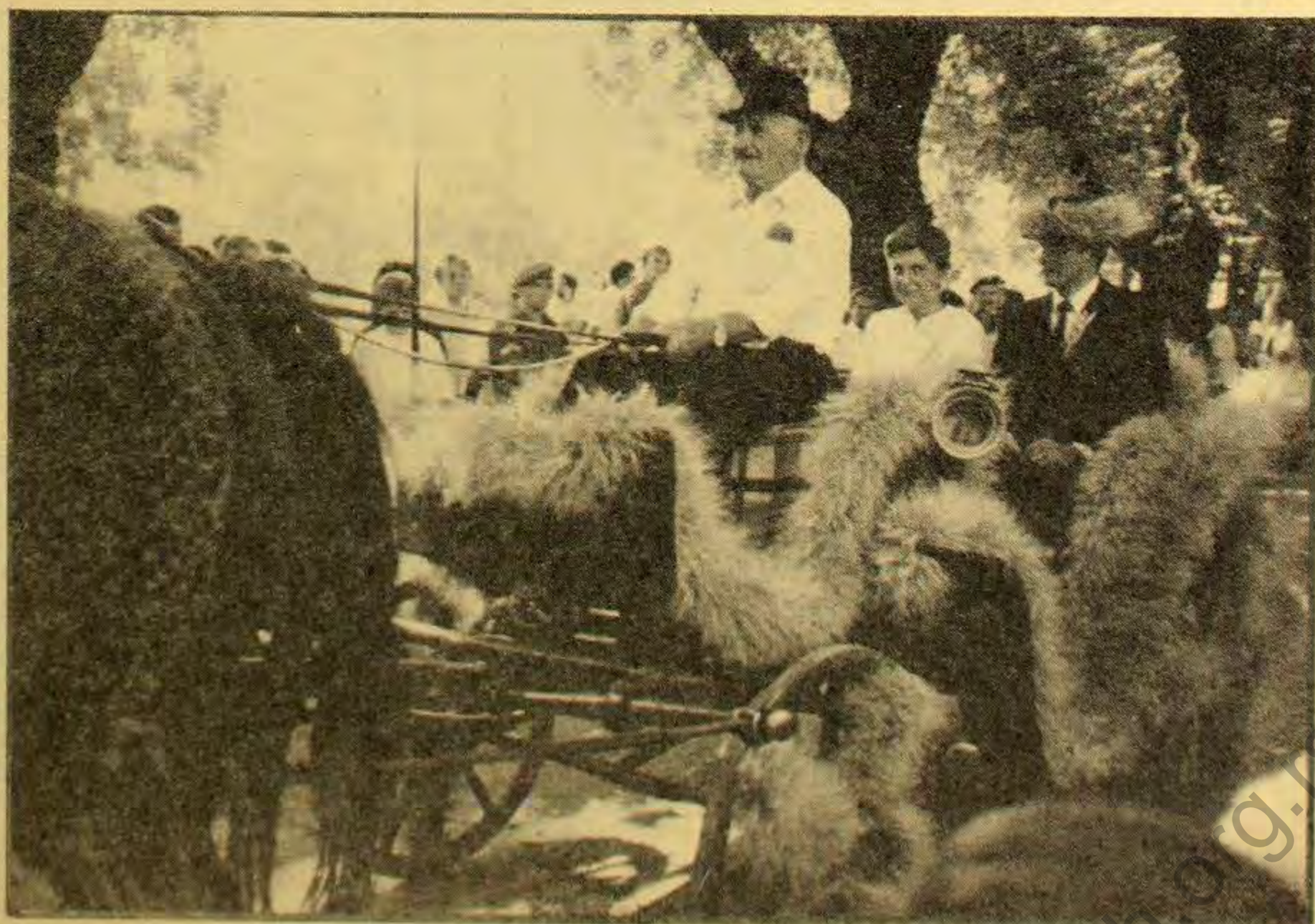
Idući od Katedrale ka centru grada sudionici svečane povorke su pjesmom i plesom diljem puta prikazivali narodno umijeće okupljenim građanima. Ovogodišnji bandaš i ban-

dašica **Ivan Piuković** i **Verica Malagurski** predali su gradonačelniku Subotice **Ka-szi Józsefu** kruh od novoga žita. To je već ustaljen običaj prigodom proslavljanja "Dužijance" u Subotici.

Nakon završetka zvaničnog dijela slavlja za uzvanike je u "Bunjevačkom kolu" bila priredena "užna" (ručak), a navečer su bandaš i bandašica, po starom običaju dužijance, u dvorištu župnog ureda sv. Roka priredili kolo. Svečanost je trajala do duboko u noć i tako je još jedanputa na prelijep način završena svetkovina koja u ovom kraju ima stoljetnu tradiciju.

(z.r.)

Grafiti u Subotici

ŠARENGRAD

Grafiti, ko posebna fela današnje varoške (sub)kulture, pokazivaju i kako je stanje svisti, vridnosti i ideja mlade generacije u jednom društvu. To potvrđivaju i brojni politički natpisi pisani auto-sprejevima po mnogim dilovima varoši koji slovi za centar vojvodanski Rvata. Kako se "Glas ravnice" čita ne samo u Vojvodini, neg i u Mađarskoj, Rvackoj, Nimačkoj, pa i "priko bare" nije zgoreg uputit štioce ne samo na one koji se sad nalaze po zidovima, neg i na one koji su već otrveni. Zato ću navest i one koji su najčešće prid očima čeljadi, al i one koji su na zabačenijim mistima.

- Priko puta bioskopa "Jadran": HRVATI i MAĐARI, BEŽITE IZ SRBIJE

- Na stubu robne kuće "Centar" sa strane koja gleda prema "Otvorenom univerzitetu": OJ, HRVATI, AL ĆEMO VAS KLATI

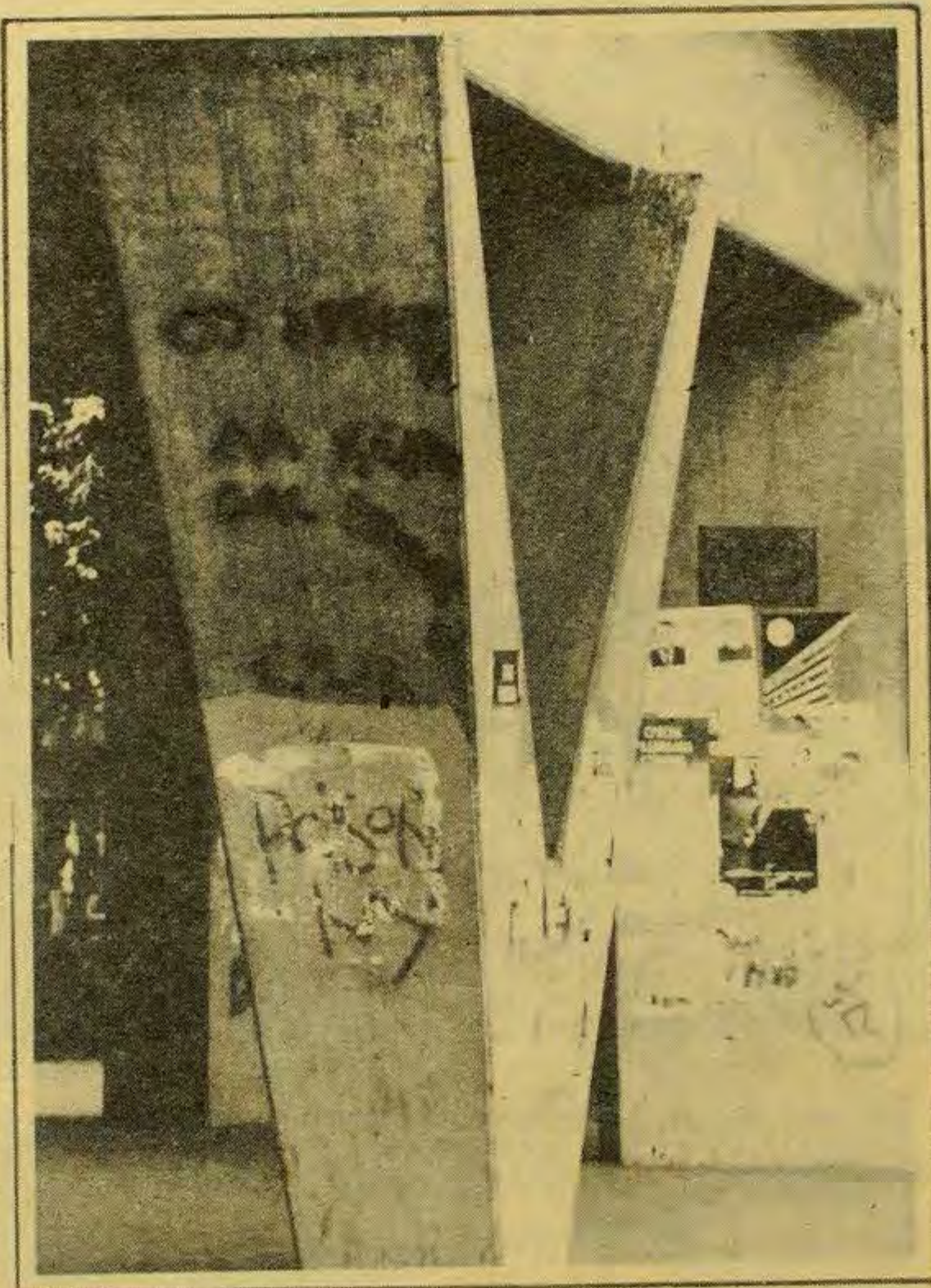
- Na Franjevačkoj crkvi: POZDRAV OD ČETNIKA (potpis) ZADNJA OPOMENA

- "Pisce" je posebno privlačio "Fidelinkin" zid sa strane sinagoge. Najprija je pisalo NE DAM SVOJA VOJVODANSKA ŽITA, SLOBO, EVO TEBI KITA, pa je to posli nekoliko nedilja prifarbano. Posli tog je kogod napiso VOJVODINA DO DUNAVA (potpis) STUDENT GEOGRAFIJE, pa je i to otrveno, a kogod je napiso (ćirilicom) ЧИИ da bi i na to bio dobiven "odgovor": PUŠITE KURAC, OSTAJEMO OVDE. Na istoj zgradi, al na zidovima prema Radijalcu i u sokaku Dimitrija Tucovića: PANIĆ POBEDNIK - SLOBO LEZBEJKA; VOJVODINA VOJVODANI MA, KERTESZU FRULA; BOŽOVIĆ DOĐOŠ; NI ZRNA ŽITA OKUPATORIMA (ovaj poslidnji je viden i u Somboru s dodatkom PREKO DUNAVA)

- Na više misti u varoši se mož vidit i ono što već svi izgovaramo: SPS

TAKO TREBA, NEMA NAFTE NEMA HLEBA

- Zanimljivi su bili natpisi na Spomeniku žrtava fašizma za vrime rata, u jesen 1991: JNA - FAŠISTI, pa NE DAJTE SE BUNJEVCI I MAĐARI (ovaj oma bio otrven, jel su udbaši dobro svatili njegovu opasnost)

- U to vrime je na Beogradskom putu kogod napiso: NAPUNIO SAM 18 DA BIH IŠAO U RAT

- I na Radijalcu svašta mož pročitat: SLOBU NAPUSTILA PAMET, pa jedno kajanje (faljenje?): KLAO SAM U RATU, pa SMRT USTAŠAMA itd.

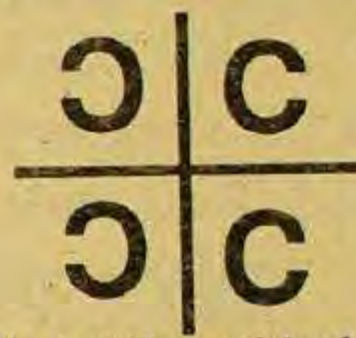
- Na mličnoj peci oko dućana "Bačka & co": VOJVODINA REPUBLIKA (isto znači i VR); SPS = SRANJE (prikriženo SPS i metnuto HDZ)

- Priko puta hotela "Patria": MAĐARI 500 km¹ (strilica označava siver), prikriženo i dopisano pored: SRBI 2m[↓] (strilica znači pod zemlju)

- Na zidu kadgodašnje gvoždare "Meteor", a danas prodavnice "Simpo" je natpis iza kojeg cigurno stoji najveći dio rodeni Subačana: NE "OSLOBAĐAJTE" SUBOTICU, SAMO SEOBA SRBE SPAŠAVA, pa uz intervenciju sad stoji: SAMO SLOBA SRBE SPAŠAVA

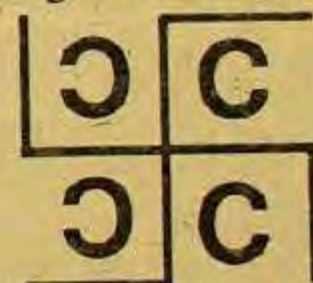
- Prija početka prošle škulske godine je na zgradi Gimnazije pisalo: OVDI SE UČI LATINICA, al je otrveno dok se nije krenilo u škulu

- Na puno misti po crkvama je ispisano:

Čeljad obično misle da su to ćirilična slova "s" i da označavaju skraćenicu od sintagme "samo sloga srbina spasava". Zapravo su to 4 grčka slova "beta" ("vita") sa grba jedne bizantske dinastije što je skraćenicu od Basileus Basileon Basileijon Basileusin - kralj kraljova kraljuje nad kraljevima

- Mogu se nać i ovaki znaci:

(kukasti križ)

- SPS-ovce i SRS-ovce je zdravo uznemirilo "U" na korzou

- U Gatu na par misti stoji HSP

- Na Somborskom putu priko puta "Male crkve" je dugo netaknuto stojalo BBB BOG I KONJICA, NE-

KA ŽIVI DINAMO I MAJKA HRVATSKA, da bi posli priko tog bilo napisano UMRITE USTAŠE, SRBIJA, BOROVO SELO

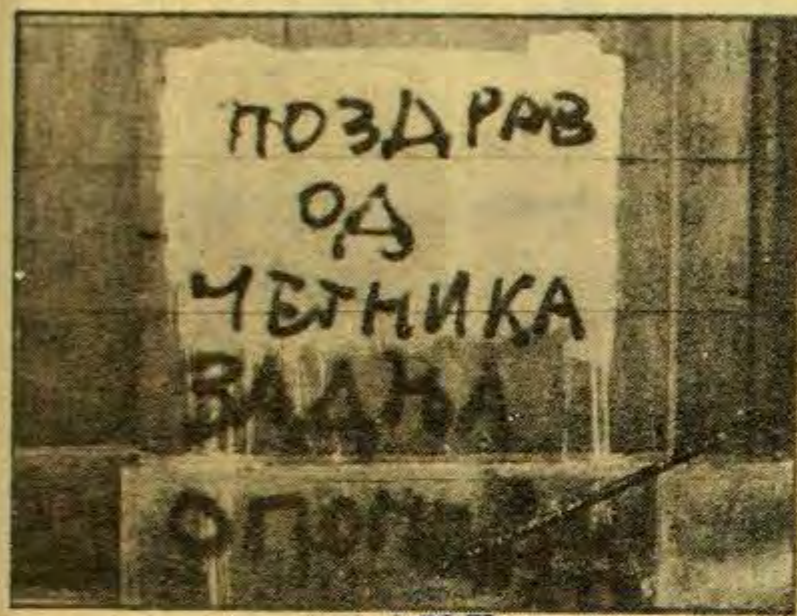
- U sokaku Braće Radića ima puno ispisani grafita NE RAČUNAJTE NA NAS (potpis) SPO, SLOBA MOZGA NEMA, SLOBO SADAME (Sadame prikriženo i dodato SLOBODO)

- Priko puta sinagoge, u prolazu prema Radijalcu piše: Slobo, PAZI METAK i ŠEŠELJ PEDER

- Kod dičijeg dispanzera, na zgradi "Vojvodinaputa" je želja: OČU ŽIVOT BEZ SLOBE

O S V R T I

- Na jednoj friško ofarbanoj kući u Gatuu blizu "Bunjevačke ulice": JA (NE) VOLIM SRBIJU

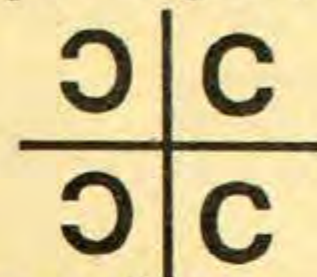

- Na zidu jedne kuće kod Margit mlina: VOJVODINA VOJVOĐANIMA, pa je "Vojvodanima" prifarbano i dopisano SRBIMA, al je i ovo dobilo nove gazde MAGYAROKNAK (Mađarima)

- Na "Otvorenom univerzitetu" je jedno crveno srce probijeno strilicom, a unutra: SLOBO + FRANJO, oma pored ŠANDOR REPUBLIKA (dio Subotice, prim. a.) Sa stražnje strane iste zgrade CEO SVET JE TRULEŽ, pa je ispod dodano SRBIJA

- Na zgradi kadgodašnjeg "Uniona", danas dragstora: SPO (dopisano) IZDAICE

- Priko puta dragstora stoji:

OVO JE NAŠA ZEMLJA

- I navijači su ostavili traga, pa se u varoši još mož vidit OSIJEK i TORCIDA.

(i.t.)

Prikaz stanja u EEZ prema pisanju njemačkog tjednika "Wirtschafts Woche"

KUDA I KAKO KORAČA EUROPSKA EKONOMSKA ZAJEDNICA

Još uvijek se stječe dojam da je jača želja Europljana da se ujedine, no što su suglasni u odgovoru na pitanje kako stići do željenog jedinstva. Očigledno da među članicama postoje dva dijametralno različita koncepta: prvi polazi od ujednačavanja zakonske regulative, a drugi od slobodne konkurencije.

Zagovornici prve teorije polaze od toga da se proces ujedinjenja treba odvijati naporedo s harmonizacijom nacionalnih zakonodavstava i njihovim ujednačavanjem. Ministarski savjet EEZ i Europska komisija ne stižu harmonizirati silne nove i nove propise članica. Ovaj koncept pojačava moć države.

Po drugoj teoriji, zakonske regulative mogu ostati u domeni država članica, ali se "slobodna utakmica" dozvoljava. Primjerice, Italija bi mogla donijeti propis po kojemu je kod njih dozvoljena izrada špageta samo od oštrog pšeničnog brašna, ali ne bi smjeli osujećivati pristup na tržište i špagetima koji se prave od mekog brašna. Protivnici naglašavaju da se time bitno ograničava utjecaj pojedinih zemalja članica, te samim tim i njihov suverenitet.

U praksi dolazi do selektivnog odabira elemenata jedne i druge teorije. Budući da se pravna regulativa ne stiže ažurirati spram stvarnih potreba, često nastupa Europski sud. Tako je on nedavno, presuđujući slučaj "Dijon" ("Dižon"), odlučio da liker koji ne škodi Francuzima neće naškoditi niti Nijemcima. Ponekad sam život rješava ove dileme: kažu da u zapadnoj Njemačkoj danas ne bi postojala nijedna privatna radio-postaja, niti TV-mreža da Luksemburg nije to svojom pravnom regulativom prvi uveo i koncentracijom kapitala uspješno sproveo.

Zagovornici pravne regulative polaze od pretpostavke da je za stvaranje monetarne unije prethodno neophodna politička unija. Stoga se u prvom planu zalažu za propise koji se odnose na monetarnu uniju, a probleme preraspodjele prava na rad i socijalnu zaštitu, strategiju razvoja industrijske proizvodnje i dr. stavljaju u drugi plan.

Financijeri pak, imaju drugo mišljenje: europski novac imat će utoliko veću snagu, ukoliko manji bude utjecaj političkog jedinstva. Oni kažu da je povijest novca duga 3000 godina, banknota samo 400. Podržavljenje novca nastalo je tek prije osamdesetak godina. Sve do Prvoga svjetskog rata platežno sredstvo bili su srebro i

zlatu. Država na scenu stupa pojavom papirnih novčanica, a u gospodarstvu tada na scenu dolazi inflacija i depresija, kriza platnih bilanci država, te poslovne transakcije - trgovine devizama.

Iz svega slijedi zaključak da stabilan novac imaju one zemlje u kojima su emisije banke potpuno samostalne i odvojene od "mudrosti" njihovih vlada. U svjetlu ovih i sličnih proturječnosti valja imati razumijevanja za "poteškoće" oko mastriškog dokumenta. Za sada u njemu prevladava stav deetatizacije novca, što ne znači da će tako biti kada se stvori prva europska vlada. Tada može doći do još većeg etatizma, samo na višoj razini.

Alojzije Poljaković

Subotica protiv sebe**ZLATNO DOBA BIJEDE**

- **Subotica je uvijek bila provincija, ali provincija s prepoznatljivim europskim znakovljem, s vlastitom aromom koji je gradski toranj širio oko sebe posebnim sentimentom**
- **Za Ristića je prirodno i logički da "YU-fest" ove godine nazove "zlatno doba teatra"**
- **Pokušavam prijatelju objasniti kako imam potrebu postati 100% blesav kako bih se, bar za trenutak, osjećao kao čovjek**

Mnogo toga vezivalo me nevidljivim nitima za ovaj grad. Istini za volju, neke sitnice me već godina-ma iritiraju, ali sam uvijek u sebi nalazio dovoljno snage da ih voljom i ljubavlju oplemenim i iz njih iscijedim onaj pozitivni naboj koji pokreće i duh održava svježim. Ili bar stvara takav privid. Danas bespomoćno promatram Suboticu kako tone u duhovni primitivizam - bez povratka.

Prijatelji stari, gdje ste?

Dobro, Subotica je uvijek i bila provincija, ali provincija s prepoznatljivim europskim znakovljem, s vlastitom aromom koji je gradski toranj širio oko sebe posebnim sentimentom. Bio je ovo grad koji je u svojim njedrima čuvao ključ za neka naša sadašnja posrtanja. Šansa se, nažalost, nije iskoristila. U međuvremenu "dogodio" nam se "dogadaj" za koji u narednih nekoliko desetljeća nećemo naći riječi da ih opišemo ili objasnimo. Ostat će tek potreba da se ovaj ponos, ovo dostojanstvo, nesaginjanje, na koncu i ovo korijenje literarno umiri. Samo, pitam se kome, čemu, a i zašto? Pitam se zašto sjedim za stolom kafića na korzou kad satima ne mogu vidjeti poznatog lica, prijatelja iz djetinjstva, mladosti. Vjerojatno da sjedim po zakonu nemoćne inercije mase tijela i tro-

Pitam se zašto sjedim za stolom kafića na korzou kad satima ne mogu vidjeti poznatog lica, prijatelja iz djetinjstva, mladosti. Vjerojatno da sjedim po zakonu nemoćne inercije mase tijela i tromosti duha. Prolaze ljudi bez lica, bez svoje krivnje ljudi koji ovdje nisu ni prolaznici. Jednostavno, udario im je ponos u glavu i hrle Buvljaku.

mosti duha. Prolaze ljudi bez lica, bez svoje krivnje ljudi koji ovdje nisu ni prolaznici. Jednostavno, udario im je ponos u glavu i hrle Buvljaku. A pitam se, onako iz nekog dostojanstva, a i istine radi, o nama što sam ja skrivio Bogu, a što Bog meni da sam okružen raznim vučinićima, mitrićima, ristićima, ivkovićima, kilibardama, a da mi pritom nedostaju biljane mandičke, klare plavšičke. No, utjehe radi, tu su razne ane savovičke. To smiruje i nada u vjeru za bolju budućnost se budi u hipu (kad bi se z...)

Ristićevski post primitivizam

Ipak se kreće, šapućem sebi, nešto se kreće, a dogodila nam se i dragačevska truba, a svakog tjedna na opću radost i veselje dogodi

nam se i M.S.V. Što se dogodi baš sredinom tjedna, kad mu vrijeme nije, niti iz najboljih namjera nije krivnja naših dana. Glede tog događaja Ljubiša Ristić bi povukao teške argumente, objasnio bi to narodu putem Heisenbergovog principa neizvjesnosti (uzgred: nije princip neizvjesnosti, nego neodređenosti), ali fizičar-reditelj Ristić smatra da njegovo zlatno doba teatra u ovom vremenu ne bude obojeno odveć europski. Specijalnu teoriju relativiteta ne pripisuje Einsteinu kao što to čini ostatak svijeta, nego Marićevom zetu Albertu Einsteinu. Za njega je prirodno i logički da ove godine "YU-fest" nazove "zlatno doba". Njemu je ovo zlatno doba. I treba mu vjerovati, jer on nije čuo od kada se počeo baviti Heisenbergom i Marićevim zetom ni za Vukovar, ni za Sarajevo, Dubrovnik ili Mostar... Konačno, on nema potrebu slušati, nego ima nadnaravnu "YU" moć da ispred kina "Jadran" podiže pomoću specijalne teorije zlatnoga doba nove korintske stubove i rušenjem podiže "još stariji" grad no što je bio. I tako se krug Subotice na potezu od Jovana Nenada Crnog do ristićevskih stubova zatvorio. To je još jedan njegov veliki doprinos za specijalno urušavanje ovoga grada u tzv. "ristićevski post primitivizam". I dok nam on prodaje maglu, grad šuti.

Ni Orwell ne bi pomogao

Jer, danas nikom nije stalo do zlatnoga doba, nego do 100 kg krumpira koji u momentu pisanja u srcu Bačke staje 30.000.000.000 (trideset milijardi dinara). Nedostižan san ove zime za mnoge. Ali opet, utjehe radi, nije sve tako crno. Doba baroka je pred nama, ponovno Ristić dostojanstveno poručuje. A svjedoči o tome i potvrda koju mi je ovih dana predočila jedna od još rijetkih preostalih prijateljica u ovom gradu, podastirući mi pod nos, moleći da joj objasnim potvrdu republičkog Zavoda za tržište rada, a koji se poziva na neki "član 2", a koji po teoriji relativiteta slijedi odmah iza člana 1, te po zakonu prirodnih brojeva i još jedne istine radi o nama i ispred člana 3. Tamo je crno na bijelo izvješćuju da ima pravo popusta od 30% na 0 (nula) kg soli za mjesec listopad. Nije joj jasno koliko će morati izdvojiti iz svog skromnog porodičnog budžeta ako ima toliko popusta od ovolikog sljedovanja. Za moment i sam ostajem zbunjen, ali odmah uzimam Einsteina; njegovu specijalnu teoriju u nadi da ću putem više matematike i nju zbuniti. Ali, zbunjen ostajem sam, jer tamo nalazim naputak za rješenje ovog problema. U fus-noti SPS 024 doslovce piše: "Za ovaj problem moraš pažljivo pročitati Orwellovu 'Životinjsku farmu', a konačno rješenje pronaći ćeš u 1984." 30% od 0!? Još jedna istina o nama. Govorim u ovo zlatno doba sebi u bradu

dok listam, pardon, živim, doživljam i preživam Orwella. Subotica

Jer, danas nikom nije stalo do zlatnoga doba, nego do 100 kg krumpira koji u momentu pisanja u srcu Bačke staje 30.000.000.000 (trideset milijardi dinara). Nedostižan san ove zime za mnoge. A svjedoči o tome i potvrda koju mi je ovih dana predočila jedna od još rijetkih preostalih prijateljica u ovom gradu, gdje je crno na bijelo izvješćuju da ima pravo popusta od 30% na 0 (nula) kg soli za mjesec listopad. Nije joj jasno koliko će morati izdvojiti iz svog skromnog porodičnog budžeta ako ima toliko popusta od ovolikog sljedovanja.

Ministar Zavoda za tržište rada

mi ponovno postaje nekako bliska i milija. Mada Einstein nije imao pravo. Naime, Orwell ne nudi nikakvo rješenje, i njegova mašta bi ovdje zatajila. Stoga, evo ovim putem upućujem i ostale primaocce potvrda da se obrate nadležnom ministarstvu za glupost koji tako savjesno brine o svom neslanom narodu. A već u "Bibliji" je zapisano da će zemlja bez soli obljutaviti. No, ponovno utjehe radi, i uz malo mašte i dosta ponosa sol se uspješno može zamijeniti šećerom. Treba kušati. A sa 30% tako i treba, a za ostalih 74% (pazite: u ovoj državi nevolje su i počele kada je 100% postalo 104%) pobrinit će se republički Zavod za tržište rad. Eto, ako niste znali, dok 70% države ništa ne radi ovdje živi i radi tržište rada.

Postajem nervozan, uzimam telefon, zapravo 100% telefona i zovem prijatelja. Pokušavam mu objasniti da imam potrebu postati 100% blesav kako bih se bar za trenutak osjećao kao čovjek. Za blesavost ne nudi nikakav recept. Zove me da predemo u Mađarsku, u Tompu. Tamo nas čeka prijatelj koga nismo vidjeli više od godinu dana. Prihvaćam poziv. Dolazimo do Kelebije i nailazimo na kolonu kola, a granični prijelaz prelazimo pješice. Tako je brže. Jer prijatelj je u prolazu - ima samo sat vremena. Vozi iz Njemačke robu preko Rumunjske i Bugarske za Makedoniju. Možda i to tako treba. Odlazimo u "Határ csárdu". Osjećam knedlu u grlu. Tu na domaku njegovog doma zbog nečijeg "ponosa" on ne može prijeći u Suboticu. Sjedimo na terasi. Više se gledamo no što pričamo. Subotica mi ponovno djeluje neprijateljski. Vraćam se razočaran u sebe, ali pun nade. A to uspavljuje. Bit će bolje.

Vojislav Sekelj

Što će naši "mohikanci" reći kada se vrate s "časova"

DEKO, NE RAZUMEM TE!

Zahtjev DSHV za kulturnom autonomijom u ovim uvjetima, i pod ovim režimom ostaje samo mrtvo slovo koje svoj život, poput feniksa, iz pepela mora tražiti. Samo, gdje? Doma nisi poželjan, a susjedu se ne obraćaj. Nije ovdje u pitanju nerazumijevanje, nego arogancija koju si mogu dopustiti svi tiranski režimi. Hladna i kruta koja ti jasno daje do znanja da od dužnosti ne možeš ni misliti na prava. Jedino pravo ostavljeno je da se nakon svega bude zadovoljan što je glava još na mjestu i da se od gladi ne halucinira. Za sve ostalo "zdravije" je ne pitati.

Počela je i nova školska godina. U vrijeme kada se svaki iole mudriji režim, napose u novonastalim državama, trudi da manjinama obezbijedi ono što "stariji" od njih zahtijevaju, ovdje se i dalje ide na inat i istjerivanje nekakvog svog prava koje je zasnovano na subjektivnom stavu. Djeca Hrvata i Vlaha na ovim prostorima jedina su koja se ne mogu izražavati, niti pismeno, niti usmeno na svom materinskom jeziku u institucijama u kojima se počinju učiti osnove života. Ukoliko sam na nekoga zaboravio, ispričavam se. I nije toliko problem u ljudima čije smo politike taoci. Oni su, i

pored sve moći i sile koju posjeduju, ipak sasvim providni. Mnogo je veći problem u nama samima. Bivši sistem ostavio nam je u trajno nasljedstvo, bar s ove strane, blagonaklono gledanje na unitarizam i pristanak na naše tiho i od strane režima bezobrazno i perfidno potkrijepljivano nestajanje.

Odugovlačenje sa rješavanjem hrvatskog nacionalnog pitanja u zemlji koju još neki nazivaju Jugoslavijom, je, pravdajući to ciljem, navlačenjem vode na svoj mlin. Jer, vrijeme radi za njih. Godine i godine su prošle tako, pa može još i više. Dok nas ne nestane. A ako netko i ode - široko mu polje. Zemlju i nepokretnu imovinu ne može sobom ponijeti. Još bolje.

Na žalost, kada bi se malo bolje promislilo, došlo bi se do poražavajućeg podatka s kojih smo sve strana okruženi licemjerima. Da su to ljudi na vlasti, i beznačajni sitni činovnici koji sprovode

njihove zakone, znaju i oni koji im vjeruju. Ali, što je drugo no licemjerstvo kada zbog toga što svoja prava tražiš, a da to nije ni na čiju štetu, doživljavaš da te ljudi čija to i nije briga napadaju i osjećaju dužnim da te prozivaju. O nekakvom shvatanju, ili čak potpori ne vrijedi ni trošiti riječi.

Jedno od njih je svakako pravo na školovanje na materinskom jeziku.

"Zakon je jasan" - kaže jedan školski nadzornik. Za njih jeste. Hrvati postoje, ali ne mogu imati svoje škole. S druge strane, roditelji se sada osjećaju pogodeni, jer su još od ranije kupili latinične udžbenike. To je posljednja karika koja je nedostajala u lancu asimilacije. Ćirilica je službeno pismo, kojim će se djeca morati po sili zakona još i potpisivati. Što je sljedeće? Bolje je i ne reći. Varka je to ako se misli da će se, ukoliko se izbori za učenje prvo latinice u školama nešto značajnog spasiti. Sve dotle dok se s jedne strane oružjem rješava pitanja teritorija, a s druge djecu koja

ne znaju (i ne trebaju znati) na koju bi se stranu opredjelili šalju u nematerinske škole o nekakvom uspjehu se ne može govoriti. Stvari su toliko jasne da ih je apsurdno i nabrajati. Ali, kada neće onaj na koga si upućen, možda će pomoći netko koga potražiš. Uporno se govori o svjetskim standardima u pogledu ostvarivanja prava nacionalnim manjinama, ali se zato nesrpskoj djeci južnoslavenskog porijekla nameće srpski kao maternji. Kojeg li cinizma. U ime kojeg prava donose takve "zakone" i tko im dozvoljava toliko duboko uplitanje u svijest čovjeka kao što je pitanje osobnog izbora jezika i pripadnosti nekome? Koliko li će ih samo još biti od malih nogu gurnuto u jedno okružje koje spram nas ima neskriven antipatičan odnos, a nosi epitet odgojne i obrazovne ustanove? Dokle nas ima. A ima nas kao i "mohikanaca". Rezultat toga je komunikacija kakvu imamo između starije i mlađe generacije. S jedne strane, stariji se poput fema trude "bit pametniji", a s druge, mladima ovi zbog srama služe kao predmet poruge. Tko da im objasni da je to poruga samom sebi. I što je to poruga? I svima je valjda jasno da je ovo govor u vjetar i da treba biti mudriji. Šteta je samo što se mnogi prepoznaju u stihovima "Slabo divanim mađarski". Na žalost. To je samo pitanje izbora kojim će se strani jezik učiti. Bar dok se ne dočeka prilika.

Zlatko Romić

U ovoj rubrici donosimo primjere raznih autonomija manjinskih zajednica u Europi

ZAŠTITA MANJINA

Švicarska

Naravno, postoje i drugi primjere mirnog suživota manjinskih i većinskih naroda. Švicarska je jedan od njih. Jedna anegdota kaže da je jedan švicarski diplomat, na pitanje kako je kod njih riješeno pitanje manjina, odgovorio da Švicarska nema manjina, jer su svi manjina. Švicarska, kao država manjina funkcionira već stotinama godina, bez većih problema. Ukoliko do njih i dođe, rješavaju se na miran i demokratski način. Švicarska je federalna država i podijeljena je na kantone. Kantoni imaju sva ovlaštenja koja ustavom nisu dodijeljena federalnoj vladi, i oni su baza za djelatnost političkih organizacija. Kao dodatak, kantoni imaju u svojoj nadležnosti točno

određene djelatnosti, kao što su javni radovi, obrazovanje, zdravstvo, održavanje reda i zakona, a također su odgovorni i za izvršavanje i poštivanje federalnih zakona. Kantoni imaju pravo provjeravati rast federalne vlasti, uključujući jednaku zastupljenost u gornjem domu zakonodavnih tijela i na referendumu. Vlada kantona je, ipak, najvažnija u životu Švicaraca.

Osnova na kojoj se zasniva cijeli sistem je Ustav iz 1848, koji je donio federalnu i decentraliziranu strukturu zemlji. Kasnije promjene ustava donijele su veću centralizaciju, ali je veliki dio odgovornosti i dalje ostao na kantonima. Federalna vlada u svom djelokrugu ima pitanja koja su od važnosti za održanje unije - nacionalna obrana

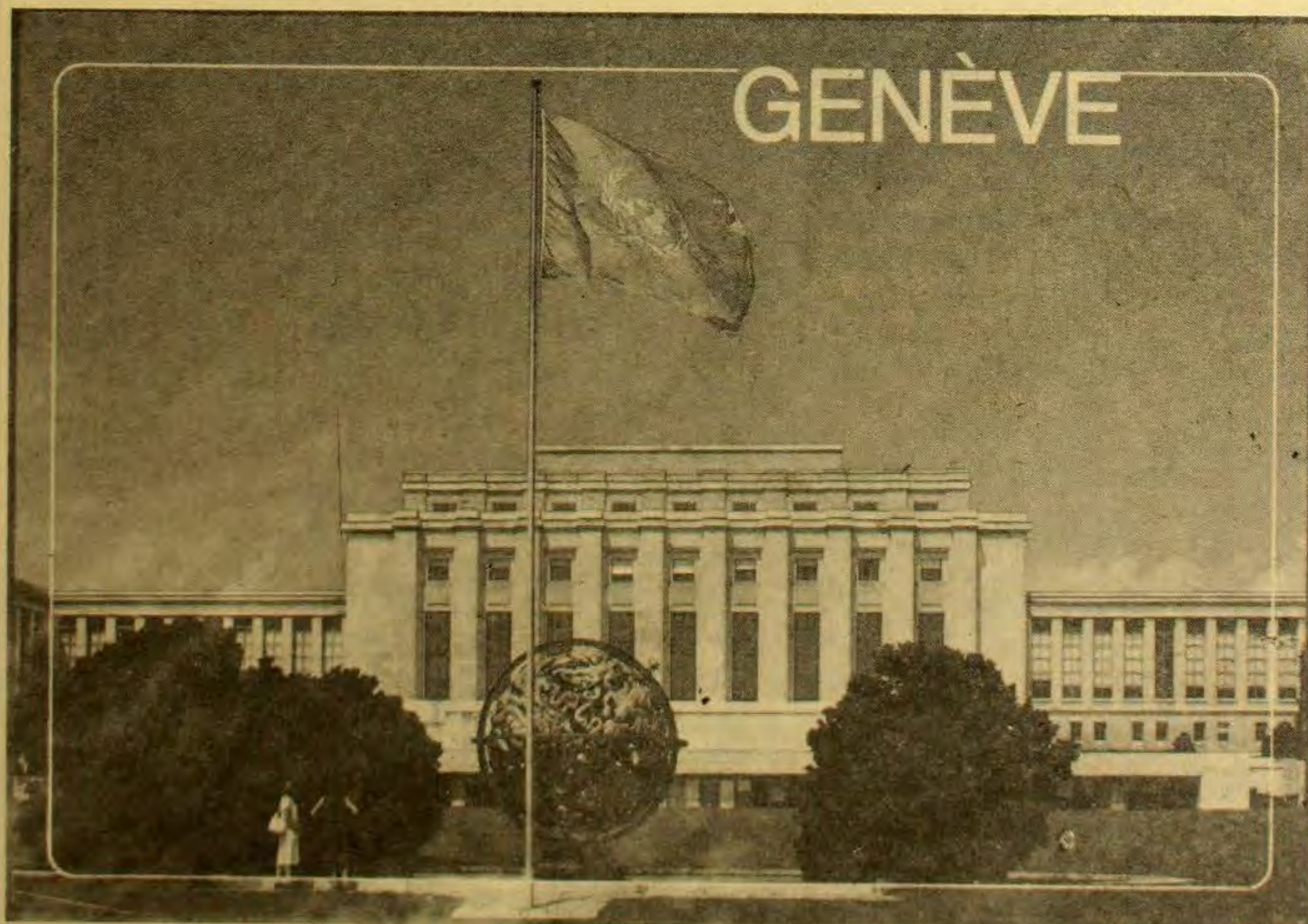
i sigurnost, vanjski poslovi, carinska unija, garancije za republikansku formu lokalne vlade, kontrola nacionalne novčane jedinice. Lokalna vlast čak i u ovim pitanjima može postavljati određena ograničenja u odnosu na centralnu vlast.

U Švicarskoj postoje tri službena jezika: njemački, francuski i talijanski. Sva su tri od jednake važnosti. Upotreba jezika se temelji na teritorijalnom principu, i u nadležnosti je svakog kantona da odredi koji će jezik biti službeni. Ne postoji diskriminacija u odnosu na stanovnike drugih kantona, i svakom građaninu Švicarske je zagarantirano pravo na slobodan osnutak doma bilo gdje na teritoriju države.

Švicarski model suživota je možda manje diskriminatoran nego onaj sa Alandskog otočja, ali zahtijeva i puno viši stupanj demokratske svijesti i to-

lerancije u građana. Sve se to stječe tijekom godina zajedničkog življenja. Narodima koji žive u jednonacionalnom okružju i koji ne raspolažu određenom kulturnom razinom vrlo je teško shvatiti kako se može živjeti zajedno unatoč razlikama u rasi, vjeri ili jeziku.

Ufajmo se da će budućnost biti sretnija, i da će donijeti veće razumijevanje za zahtjeve manjina, bolju regulaciju njihova položaja i poštivanje zagarantiranih prava.

Manjine pod lupom...

Razgovor s prvim čovjekom Saveza Hrvata u Mađarskoj

NOVI KAPETAN NA STAROM BRODU

- Postojala je neka vrst trzavice između Pečuha i Budimpešte, kao da druge regije ne postoje u pitanju administrativnog centra
- Savez Hrvata u Mađarskoj je ove godine od države dobio 23.000.000 forinti
- Škola i Crkva moraju dobiti i odigrati veliku ulogu u očuvanju naše svijesti i zaustaviti asimilaciju

Nakon burnih sjednica, u SHM je došlo do personalnih promjena. Joso Ostrogonac, četrdesetogodišnji nastavnik hrvatskog jezika i književnosti u Baji izabran je za predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj. O tome što se sve zbivalo, kakvi su daljnji planovi Saveza, te kako se oduprijeti odnarođivanju Josu Ostrogonac "bez dlake na jeziku" odgovarao je na postavljena pitanja

Glas ravnice: "Novi ste predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj. Čestitamo. Je li mandat donedavnom predsjedniku istekao, ili je u pitanju nešto drugo?"

Joso Ostrogonac: "Nakon osnutka SHM na njegovu čelo izabran je gospodin Đuro Franković. Međutim, što se tiče skoro trogodišnjeg rada Saveza, stvari se nisu odvijale onako kako smo zamišljali. SHM nije raspolagao osnovnim dokumentima koje je Osniivački kongres dao kao zadatak da se ti dokumenti sastave. Nedostajali su radni planovi, poslovnik, a najveća pogreška je bila što pored predsjedništva nisu bila birana tijela ili odbori poput npr. Zemaljskog odbora, stručnjačkih

tijela. Tako su sve odluke, i one zemaljske donosili regionalni predsjednici. Primjerice, u Mađarskoj ima 6 regija u kojima žive Hrvati (Bačka, Baranja, Podravina, Zala, Gradišće i Budimpešta prim. a.) te nije čudo da je na izvanrednom kongresu netko rekao da su o nekim stvarima odlučivali 6 malih kraljeva."

Glas ravnice: "Je li dolazilo do sukoba?"

Joso Ostrogonac: "Počela je neka vrst trzavica između Pečuha i Budimpešte, kao da druge regije ne postoje u pitanju administrativnog centra Saveza. Mnogi intelektualci nisu se bavili kako očuvati i probuditi nacionalnu svijest, nego je došlo do prepucavanja, čak i anonimnih pisama koje je "Hrvatski glasnik" objavio. To je dosadilo ljudima koji u svemu tome nisu sudjelovali."

Regije jake, a centar slab

Glas ravnice: "Što biste pozitivna mogli reći o radu Saveza dok niste došli na njegovu čelo?"

Joso Ostrogonac: "Osnovan je Hrvatski institut u Pečuhu koji dobro funkcionira, Hrvatsko kazalište, također u Pečuhu. Najpozitivnije je, međutim, bilo to da su se skoro u svim

gradovima osnovale jake mjesne organizacije ili zajednice koje su i momentalno veoma jak faktor u mađarskoj javnosti. Regije su radile i jačale se, a administrativni centar slab i nije znao koordinirati rad na državnoj razini, a često se događalo da su čelnici (bivši predsjednik u prvom redu) nekom vrstom diktature pokušavali napraviti reda."

Glas ravnice: "To je moralo dovesti do nagomilavanja nezadovoljstva."

Joso Ostrogonac: "Točno. Stoga je prošle godine sazvana Zemaljska sjednica u Velikoj Kanjiži (Nagykanizsa) gdje je nakon oštre diskusije izglasano da se ove godine održi izvanredni kongres. To nije bilo prvi puta da predsjedništvo donese takvu odluku. Prije toga je to bilo učinjeno tri puta, čak je i termin bio određen, ali se to uvijek odlagalo. Ipak, 19. i 20. ožujka ove godine je u Velikoj Kanjiži održan kongres u veoma oštroj atmosferi, a na kraju drugog dana sa skandalom nezavršenim kongresom."

Glas ravnice: "O čemu je riječ?"

Joso Ostrogonac: "Kongres nije primio izvještaj predsjednika o radu Saveza i o potrošenom novcu. Tako je svaka regija dala ocjenu rada svoje županije, a pokatkad je dolazilo i do osobnih sukoba, napose između gospodina Frankovića i ne-

kih zastupnika. Za vrijeme kongresa je osnovana radna grupa koja je sastavila novi Statut, jer stari nije bio valjan. Prema mojoj procjeni, ovaj novi ima male pukotine, ali, gledajući ga, dobar je i po njemu se može raditi. Stoga nije čudo što ga je Kongres skoro jednoglasno prihvatio. Skandal se zbio kada su na red došla personalna pitanja. Tijekom diskusije predsjedništvo se odreklo, a predsjednik se nije htio odreći funkcije. Tada su baranjski zastupnici s gospodinom Frankovićem napustili kongres, te je stoga njegov rad i bio prekinut. Ostali zastupnici donijeli su odluku da se kongres nastavi za mjesec dana u Budimpešti. Djelo bivšeg predsjednika zastupnici su odredili kao kapetana koji napušta svoj brod.

Rad se nastavio 17. travnja. Svaka regija je bila na broju i bila je samo jedna točka dnevnog reda: biranje novog predsjednika, nove Kontrolne komisije i Zemaljskog odbora. Prije tajnog glasanja za Zemaljskog tajnika i predsjednika bivši tajnik i predsjednik su se odrekli svoje funkcije. Za tajnika je izabran dr. Mijo Karagić, a na listi za predsjednika smo se nalazili gospodin Franković i ja. Moram istaknuti, da sam ja svoju kandidaturu uvjetovao samo time da to ne dovede do raspada SHM.

Glas ravnice: "Spomenuli ste da stari Statut nije bio valjan. Što u njemu nije bilo dobro da ga je trebalo mijenjati?"

Joso Ostrogonac: "On nije dobro određivao tko dijeli novac iz budžeta, djelokrug predsjedništva... Za izvanredni kongres skoro je svaka regija donijela prijedlog državnog Statuta, te su iz tih prijedloga sastavili novi, stalno se konzultirajući s pravnicima. Ovaj novi konkretno određuje djelokrug predsjednika, predsjedništva, Zemaljskog odbora, kontrolne komisije, stručnih tijela, počasnih članova SHM, mjesnih i regionalnih organizacija. Jedna od najbitnijih razlika od onog staroga je je ta da je predsjednik volonter, a tajnik i njegovi suradnici su u radnom odnosu."

Glas ravnice: "I u 'Hrvatskom glasniku' je došlo do promjena. Koliko su te novine nezavisne u odnosu na Savez koji ga izdaje?"

Joso Ostrogonac: "SHM je ove godine dobio 23.000.000 ft. od države. Međutim, ove se novine ne financiraju iz tog budžeta, nego vlastitim. U 'Glasniku' nema cenzure, ako ste na to mislili. Međutim, glavni urednik je pozvan na sve sjednice predsjedništva i ostalih tijela. Redovito se konzultira s predsjedništvom, te je stoga rad uravnotežen. Ako se ipak dogodi da netko napiše članak koji škodi našoj narodnoj politici, glavni urednik se konzultira s predsjedništvom, a ono odlučuje što će s tim biti. Sada su u njemu zastupljene sve regije preko novinarske mreže i mislim da je sada bolji."

Spremamo se za izbore

Glas ravnice: "Izgleda da su poteškoće bile samo unutar Saveza. Pravi li vam mađarska država stanovite probleme, i kako ocjenjujete novi Zakon o manjinama?"

Joso Ostrogonac: "Poteškoće su klasične. Asimilacija, nedostatak udžbenika... iako se pojavio novi Zakon o manjinama. O njemu je rano davati bilo kakve ocjene. Sazvali smo sastanak za 16. ovog mjeseca gdje će se naše stručnjakovo tijelo sastati sa poznatim zastupnicima u Parlamentu i da o Zakonu, nakon što ga pregledamo, donesemo kritički sud. Nedavno smo donijeli odluku da sve dotle, dok ne budeмо imali zajednički stav, pojedinačno nećemo iskazivati svoj sud."

Glas ravnice: "Možete li se kao manjinska organizacija uključiti u politički život države u kojoj živite?"

Joso Ostrogonac: "Statut nalaže da predsjednik i tajnik ne mogu biti članovi nikakve političke organizacije. Svi ostali to mogu. Iduće godine su u Mađarskoj državni i mjesni izbori. Mi se, kao Savez za to spremamo, a pod kojim ćemo imenom biti, to ćemo još vidjeti. SHM mora preko svojih mjesnih i regionalnih zajednica imati što više kandidata u županijama, pa i u parlamentu. Mi i sada imamo naših ljudi u Parlamentu, ali koji su pripadnici određenih partija."

Glas ravnice: "Suradujete li s ostalim manjinskim zajednicama u Mađarskoj?"

Joso Ostrogonac: "Da. Suradujemo sa svima. Na neki način, problemi s koji-

ma se susrećemo mi zajednički su nam i s ostalima."

Glas ravnice: "Je li bilo reakcija iz Hrvatske na sve što se događalo u Savezu?"

Joso Ostrogonac: "Hrvatska je pratila ono što se kod nas događalo, ali se nisu miješali u unutrašnje poslove naše manjine. Jedino su tražili da se očuva jedinstvo Hrvata. Svi organi hrvatske vlade su prihvatili novo rukovodstvo. Redovito se informiraju o našem radu, daju savjete i pomoć ukoliko je potrebna. Imamo dobre veze s veleposlanstvom u Budimpešti, koje prati naše programe, a ljudi odlaze na teren gdje Hrvati žive. Odnosi su u svakom smislu dobri."

Glas ravnice: "Izbjeglice su problem za cijelu Mađarsku. S obzirom na to da je velik broj građana Hrvatske upravo tu izbjegao, je li SHM na neki način se uključio da tim ljudima pomogne?"

Joso Ostrogonac: "Savez je od početka rata organizirano, ili samostalno, ili preko 'Crvenog križa' sakupljao i slao lijekove, na zaraćen teritorij, a napose u izbjegličke logore. Tu je osobito puno učinio baranjski ogranak."

Želimo vam pomoći

Glas ravnice: "Kako mislite da se asimilacija može zaustaviti kada hrvatska djeca i mladež u Mađarskoj ne znaju govoriti materinskim jezikom?"

Joso Ostrogonac: "Tu škole i Crkva moraju odigrati i dobiti veliku ulogu. U prvom redu treba postići da se u mješovitim brakovima govori i hrvatski. Na pravom putu da taj cilj postignemo još nismo, ali je

ohrabrujuće to da imamo sve više pristaša među mladima, i to ne samo Hrvata. Ovo se najprije odnosi na Bačku."

Glas ravnice: "Kako ste riješili problem udžbenika na hrvatskom?"

Joso Ostrogonac: "Dobijamo iz Hrvatske gdje postoje hrvatske škole (Santovo - Hercegszánto), a ondje gdje se jezik predaje kao nastavni predmet radimo sa starim udžbenicima, ili i bez njih. U Baji će uskoro biti održana konferencija prosvjetnih radnika gdje ćemo zamoliti stručnjake iz tih oblasti da napišu nastavne planove i udžbenike do iduće školske godine. Veoma je bitno da u to ude i da svaka regija uči i na svom dijalektu, pored književnog jezika. To već prakticiraju Gradišćani koji u školama uče i na svom dijalektu."

Glas ravnice: "Što Vi, kao novi predsjednik, nudite nova u Savezu?"

Joso Ostrogonac: "Na prvom mjestu je disciplina u radu predsjedništva, da govorimo o onome što je bitno za SHM, tolerantnost među ljudima i da svaka regija radi samostalno, bez naredbi od gore, a da mi koordiniramo državnim odborima. Zatim da održavamo dobre odnose s matičnom zemljom i navedenim savezima unutar Mađarske. Na posljednjem sastanku donesena je odluka da SHM potpiše ugovor o suradnji s DSHV. Svjesni smo da su hrvatski žitelji u Vojvodini u teškom položaju i mi im želimo pomoći. Stoga je potrebno da se čelnici ovih dviju organizacija što prije sastanu."

Zlatko Romić

Povodom prijemnih ispita i ostalih dačkih glavobolja... s Jasnom Bašić

NAJBOLJA U SUBOTICI

• Ispit najteži do sada

• Svega 46% kandidata steklo je pravo upisa

Dana 23. i 24. lipnja ove godine u svim školama obavljani su kvalifikacioni ispiti za upis u prvi razred srednje škole. Prema zvaničnim podacima rezultati su bili više nego skromni. Naime, od svih prijavljenih kandidata u prvom krugu svega 46% kandidata steklo je pravo upisa. Znajući za vrijeme i okružje u kome su se petnaestogodišnjaci pripremali za jedan od prvih ispita u svom životu, možda se nije ni mogao očekivati bolji rezultat. Ovim interviuom želimo pokazati da ima onih koji su i pored sivila u kome živimo, zablistali intelektualnim sjajim, kojemu bi svi mladi trebali težiti.

Jasna Bašić, rođena 31. siječnja 1979. godine, u horoskopu je Vodnjak, osvojila je na prijemnom ispitu maksimalan broj bodova i time osvojila prvo mjesto na rang listi svih subotičkih škola. Jasna je pohađala Osnovnu školu "Jovan Jovanović Zmaj" i nosilac je Vukove diplome. Pored škole, aktivan je član KUD-a "Bunjevačko kolo" već dvije godine. Otac Antun zaposlen je u "Birografici", majka Mirjana u prodavaonici "Beko", sestra Silvija je završila II. razred srednje škole, s odličnim uspjehom, a brat Tomislav sa svojih "čak" pet godina čita latinicu i ćirilicu.

Pokušali smo saznati magičnu Tajnu Jasninog uspjeha, te smo je upitali...

• *Kako si se pripremala za prijemni ispit?*

Pripremala sam se u školi na redovitim pripremama, a učiti sam počela tjedan dana prije samog ispita. Književnost mi je oduzela više vremena nego matematika, jer sam iz matematike išla i na takmičenja i ona mi je oduvijek bila lakša.

• *Privatni satovi...?*

Ne, nisam išla na privatne satove.

• *Je li ispit bio teži no što si očekivala?*

U svakom slučaju je bio teži. Testovi sa prošlih prijemnih ispita, na kojima sam vježbala, su bili mnogo

lakši. Ispit iz matematike je zahtijevao više napora.

Zadaci su bili logički

• *Ove godine je rješavanje zadataka na prijemnom ispitu zahtijevalo više logičkog razmišljanja nego proste reprodukcije gradiva. Reci nam nešto više o tipu zadataka. Navedi onaj, ako ga se sjećaš, koji ti je zadao najviše poteškoća.*

Da, zadaci su bili logički i uglavnom smo vježbali takve zadatke, a onaj koji mi je bio najteži glasio je otprilike ovako, bio je to drugi zadatak: "Druga knjiga je jeftinija od prve za 20%. Za koliko procenata je prva skuplja od druge?" Rješenje je bilo 25%.

• *Što misliš je li tvoje osmogodišnje školovanje dalo dobru osnovu za razvijanje logičkog razmišljanja ili je od tebe tražena prosta reprodukcija gradiva?*

Jeste. Mislim da sam dobila dobru osnovu za pravilno logičko zaključivanje.

• *Što misliš o sistemu školovanja u nekim drugim zemljama gdje se talentima poklanja mnogo veća*

OSOBNNA KARTA

Imei prezime:	Jasna Bašić
Datum rođenja:	31. siječanj 1979.
Visina:	163cm
Težina:	50kg
Boja očiju:	plava
Boja kose:	plava
Omiljena boja:	plava
... životinja:	majmun
... cvijeće:	jasmin
... jelo:	pečeni krumpir
... piće:	limunada
... parfem:	"Just jasmine"
Moto:	"Jednom se živi!"

pažnja i gdje se njihov razvoj podstiče od malih nogu?

Ne znam, mislim da je to dobro. Ali kod nas nije tako, a trebalo bi biti.

• *Van škole, čime se još baviš?*

Bavim se folklorom od 4. listopada 1991. (ona se sjeća točnog datuma prim. a.), a posljednjih godinu dana igram u prvoj postavi. U bolja vremena u KUD-u je bilo više postava, ali sada imamo samo dvije.

• *Imaš li mnogo slobodnog vremena i kako ga provodiš?*

Čitam. Najviše volim detektivske misterije (ha! nismo li na tragu Tajne sa početka priče?), posljednja knjiga koju sam pročitala jest "Mladi Sherlock Holms" od Alana Arnolda. Od spisatelja najviše mi se dopada Agatha Christie.

• *A kad ne čitaš?*

Onda gledam Poierota!

• *Izlaziš li?*

Ne.

• *Slušaš li glazbu?*

Naravno. Omiljene su mi hrvatske stare pjesme, zatim grupa "Priljavo kazalište", potom pjevači Zlatko Pejaković i Tomislav Ivčić.

Medicina ili pravo?

- Prvo mjesto na rang listi omogućilo ti je da biraš u koju srednju školu ćeš pohađati. Ti si se odlučila za gimnaziju i to prirodno-matematički smjer. Kakvi su dojmovi o novoj školi?

Nije tako strašno, znaš, rekli su mi da je prva godina najteža, ali za sada

Presrela sam ovaj članak na putu do tiskarnice i budući da autor pominje nekakvu Tajnu: odlučila sam vam reći istinu. Tajna mog uspjeha je u radu, kontinuiranom radu i učenju preko cijele godine svaki dan do sat vremena...

Ooops! Moram vratiti članak naz...

Jasna Baš...

D R U G I P I Š U

"Večernji list", 9. rujna 1993.

Militantni Srbi u Kninu hapse sve koji su za pregovore s Hrvatskom

MARTIĆ I TIFUS HARAJU "KRAJINOM"

Specijalci samo zbog toga upućeni iz Srbije, uhitili 360 videnijih krajinških Srba koji su pokazali interes za pregovore s Hrvatskom

U posljednja dva dana u sve četiri UNPA zone uhićeno je 360 osoba, videnijih Srba, pod optužbom da su sudionici velikih kriminalno-korupcijskih afera. Zapravo, riječ je o uklanjanju političkih predstavnika Srba na okupiranim dijelovima Hrvatske koji su do sad pokazali veliki interes za pregovore s Hrvatskom i za pronalaženje mirnog rješenja tzv. "srpskog pitanja u Hrvatskoj".

Potvrđeno je da iza uhićenja Srba koji su za pregovore s Hrvatskom stoji zloglasni zločinac Mile Martić. On određuje koga treba eliminirati, a egzekutori su pripadnici odreda od 350 specijalaca koji su stigli u Hrvatsku iz Srbije. Ovi pripadnici specijalnih srpskih jedinica, koji su krvavi zanat izučili po ratištima u Hrvatskoj i BiH, već su poduzeli cijeli niz diverzantsko-terorističkih akcija u UNPA područjima "sjever", "zapad" i "jug". U jednoj od tih akcija pripadnici HVO-a usmrtili su zločinca čiji su dokumenti, koji potvrđuju njegovo srpsko državljanstvo, proslijeđeni UNPROFOR-u.

Na područje Hrvatske pod okupacijom srpskih terorista pristiglo je i ljudstvo gotovo kompletnog II. banja-

lučkog korpusa srpske vojske - 3-4 brigade, s kompletnim naoružanjem i ratnom tehnikom. Oni zauzimaju položaje, utvrđuju linije i sve uz prisustvo snaga UNPROFOR-a. Očigledno se pripremaju za nastavak rata i agresije na Hrvatsku.

Osim srpskih specijalaca, banjalučkoga korpusa i zločinca Mileta Martića, "Krajinom" hara još jedna pošast. Prije dva mjeseca pripadnici međunarodnih humanitarnih i liječničkih organizacija upozorili su na pojavu paratifusa. Sada je potvrđena vijest da je ta opaka bolest uzela razmjere velike epidemije. Od paratifusa boluje gotovo 70% pučanstva s područja Obrovca, Benkovca i Knina.

Pružanje adekvatne medicinske pomoći stanovništvu i suzbijanje epidemije otežano je zbog samoizolacije u koju su Srbi s okupiranih dijelova Hrvatske sami sebe stavili. Dotur pomoći sprečavaju i novopridošli ratnici iz BiH, koji su željni daljnjeg rata i pljačke, pa priječe smirivanje stanja i normalizaciju odnosa s Republikom Hrvatskom. Nejasno je samo čime će rezultirati pošasti koje trenutno vladaju samozvanom "Krajinom". Hoće li ljudi pritisnuti boleštinom i novim terorom pružiti otpor, ili će iznova za sve optužiti Hrvatsku i Hrvate i krenuti u novi obračun?

M. Piškor

žena" (u prijevodu: proročica) rekla da ću naći novi način liječenja i da ću dobro raditi taj posao, da ću biti dobra doktorica...

Pitanje da li želi poručiti nešto mladima koji će čitati ovaj interwiev ostalo je bez odgovora. Očigledno, ova skromna djevojka najbolje govori svojim djelom, a riječi "slijedite moj primjer" ostavlja da lebde u zraku ili nam možda nije željela otkriti Tajnu...

Kristijan Vojnić

"Vjesnik", 7. rujna 1993.

TI NEVJEROJATNI HRVATI

Je li Hitler napao Sovjetski savez zato što mu Staljin nije htio ustupiti Hongkong i Gibraltar? Nijam više siguran, ali trebalo bi pitati neke francuske televizijske reportere. Oni obično znaju te stvari, a preko njih ti onda sazna francuska javnost i političari. Ili sve započne kod političara, pa završi na televizijskim reporterima, svejedno.

Recimo, ovih dana francuska televizija javlja da su pregovori u Ženevi prekinuti i, zapravo, propali zato što Hrvati nisu htjeli Muslimanima dati neke teritorijalne ustupke! Čuj sad ovo! Nisu im, kaže se, prepustiti Neum i komad jadranske obale i to je onda, dakle, ponovo dovelo u pitanje sve mirovne napore u Ženevi! Točno tako rečeno je francuskim televizijskim gledateljima.

Ako tome pribrojimo neke Thornberryjeve izjave, pa neke britabske informacije iz Bosne i Hercegovine, pa onda još i neke izjave lorda Owena, onda se vidi da bi Hrvati iz Hercegovine (i šire) imali još image sve da mu sami ponekad i ništa ne pridonesu.

Recimo, na zbunjenom Zapadu ponovo neki postavljaju pitanje nije li se ovaj rat mogao izbjeći? Kako to oni misle? Pa, možda, vele (pazi ovo!) da Tudman nije isprovocirao Srbe u Hrvatskoj!? A to što su još dvije godine prije izlaska Tudmana na scenu Šešeljevi ljudi orgijali oko Knina i po Lici urlajući da je ovo Srbija? A Memorandum? Je, što se Hrvatske tiče, ovaj se rat svakako mogao izbjeći samo da su Hrvati htjeli do kraja pognuti glavu i dati Miloševiću sve ono što je zatražio još 1989...

"Republika", od 1. do 15. rujna 1993.

REČ KAO ORUŽJE

Nekada se govorilo kako reč ume da poseče gore od mača. Ovo uistinu mudro zapažanje drastično se aktuelizuje u kontekstu rata na jugoslovenskim prostorima i aktuelnog političkog života u Srbiji. U ovom kratkom osvrtu navešćemo samo nekoliko svežih primera upotrebe jezika u svrhu ispoljavanja, odnosno prikrivanja agresije.

Kod nas je medijski rat naročito onako kako je praktikovan u tv-dnevnicima sukobljenih strana, pripremio teren za pravi rat. Analogno tome, raširena verbalna agresija u Srbiji, kao izraz prihvaćenih metoda uspostavljanja vlasti nad skoro svim životnim domenima, direktno vodi fizičkom nasilju. Ako je prethodno neodgovorno posezanje za ubistvenim priručnim etiketama tipa **četnici**, **ustaše**, **balije** najavilo krvave međuetničke obračune, tekuće podele svekolikog ovdašnjeg naroda na **patriote i izdajnike** (uz to najčešće **strane plaćenike**), a samih Srba na **kvalitetnije** i one **manje kvalitetne**, kao da su zloguki vesnici građanskog rata u današnjoj Jugoslaviji, tim pre što se uporno emituju iz centara političke moći.

Beskrupulozno satanizovanje opozicionih lidera i stranaka, pa i celih etničkih zajednica ili konfesija kao izdajničkih već duže vreme se nesmetano obavlja u našim parlamentima, na uveseljenje poslanika vladajuće većine, a nesumnjivo i širokog sloja neukih i izmanipulisanih građana. Prirodan produžetak ovakvog ponašanja bio je nedavni fizički nasrtaj jednog "patriotskog" poslanika (iz SRS) na "izdajničkog" kolegu (iz SPO), što je bio neposredan povod da se nasilje iz Skupštine prelije i na ulice, sa poz-

natim tragičnim posledicama. Zanimljivo je pogledati kako je nešto što se u običnom jeziku zove nokautom opisano u zvaničnim formulacijama. Državni organi i mediji odmah su to nazvali incidentom između dvojice poslanika - dakle, nema napadača i žrtve, nego je eventualna krivica implicitno izjednačena. (Da li bi bilo tako da su uloge nekim slučajem bile obrnute?) Dok je opozicija insistirala da je njen poslanik udaren u bradu, radikali su tvrdili da je on samo odgurnut, valjda u samoodbrani. Ovo drugo ipak nije moglo da prode, naročito pošto su snimci pokazali polomljenu vilicu, pa se u verziji radikala pojavila "kompromisna" formulacija odgurnut po bradi. Ovu logičku i jezičku akrobaciju nadmašila je samo izjava predstavnika socijalista da je posredi bio fizički nesporazum dvojice poslanika (!).

Ovde se, dakle, manifestuje dvosekla priroda jezika kao oružja. S jedne strane, on se agresivno ustremkuje na nekog identifikovanog neprijatelja, težeći da ga smoždi i učutka, ali s druge strane eufemistički prikriva agresivne radnje samih kontrolora oficijelne retorike. Ovo drugo lice naoružanog jezika jasno se ispoljilo i u političko-polijskom diskursu povodom hapšenja lidera SPO i njegove supruge. Tu nije bilo ni jedne reči o divljačkom premlaćivanju uhapšenih i mnogih drugih, o zatvorskoj torturi i drugim aktima bezobzirnog gaženja ustava i zakona, kao i elementarnih građanskih prava i običnog ljudskog dostojanstva od strane države u sukobu sa sopstvenim građanima. Umesto toga iz zvaničnih izvora stigle su samo nove harange protiv opozicije i presu-

de bez suđenja, a Ministarstvo pravde - čija bi nadležnost morala da bude na sasvim drugoj strani - oglasilo se (9. VI 1993.) saopštenjem o "ogrebotinama" i "drugim lakim telesnim povredama" koje su "najverovatnije nastale u uličnim neredima koji su se desili ispred Savezne skupštine", iz čega sledi da uhapšeni "može izdržavati meru pritvora u zatvoru", jer nema potrebe za bolničkim lečenjem. Dakle, nije Vuk popio batine, nego je vuk pojeo magarca!

Međutim, i kada ostavimo po strani pitanja politike i vlasti, postoji cena za jezičke zloupotrebe koju će plaćati sam jezik, odnosno njegovi govornici. Sa sociolingvističkog stanovišta poučna je sudbina reči izloženih najgoroj zloupotrebi u ratnpropagandne ili dnevnopolitičke svrhe, kao što su **četnici**, **ustaše**, **genocid**, **oslobađanje**, **čišćenje**, **patrioti**, **izdajnici**. Već danas je njihovo značenje osetno promenjeno - semantičkim pražnjenjem, pomeranjem, izokretanjem ili kako drukčije. S obzirom na jake negativne asocijacije što su ih stekle reči doskora isključivo pozitivnog naboja - kao **osloboditi** ili **patriot** npr. - može se razložno pitati kako će one uopšte moći sutra da se upotrebljavaju u ozbiljnom razgovoru na ovom jeziku? Kako, kad ih je i sada u mnogim kontekstima uputnije izbegavati i zamenjivati nekim "nezagađenim" alternativama, nego se izložiti neprijatnim dvosmislenostima? Ne može se, naimе, pobeći od činjenice da je oslobađanje isuviše često značilo osvajanje, i da se patriotima uporno proglašavaju i razni kriminalci i teroristi, pripadnici zloglasnih paravojnih formacija, kao i politički i privredni mafijaši koji su na narodnoj nesreći napravili unosne karijere. Predvidljive teškoće u budućoj komunikaciji svojevrsna su osveta jezika za nasilje kojem je izložen.

Ranko Bugarski

Piše: Alojzije Poljaković, ekonomist

Prijedlog za mnoge sa 70%

ZDRAVA HRANA I KALIFORNIJSKE GLISTE

- **Humus kalifornijskih glista je 5-6 puta hranjiviji od drugih gnojiva, a proizvodnja nije skupa.**

- **Višak glista je moguće sakupljati, sušiti i mljeti kao aditiv hrani za živinu.**

Mnogi će se prisjetiti kako su prije desetljeća i više bujali oglasiti o prodaji legala kalifornijskih glista. No, ubrzo je sve splasnulo. Atraktivno je bilo dok je postojala mogućnost brze i lake zarade prodajom legala. A kada su došli problemi rada sa humusom, plasmana, i drugog što zahtijeva ozbiljan rad - interesiranje naroda, željnog brze i lake zarade, je prestalo.

Primjera ima, ali malo

U osnovi ideje je da se na bazi zamjene umjetnih gnojiva i otpadaka, što će uraditi kalifornijske gliste, dođe do zdrave hrane. Obogaćeni humus započinje kružni tok materije kao hrana zemlji, a iz nje niče biljka koja se u vegetacionom periodu štiti prirodnim (bio)preparatima i načinima, i kao zdrava hrana služi ljudima i životinjama, od čijih otpadnih materija započinje novi kružni tok.

Postavlja se pitanje zašto u kružni tok ubacivati gliste kada je zdravu hranu moguće osigurati i izravnom uporabom stajskog, živinskog i drugog gnojiva? Prije svega, u postojećem okolišu teško je još osigurati gnojivo bez štetnih primjesa. Drugo, humus kalifornijskih glista je 5-6 puta hranjiviji od drugih gnojiva, a proizvodnja nije skupa. Gliste ga obogaćuju mineralima koje biljke neposredno koriste: nitrate, fosfate, natrijeve soli, magnezij, kalcij, te ugljikove spojeve.

Što se tiče zaštite prirodnim putem i biopreparatima, tj. bez kemikalija, praksa i znanost daju brojne primjere kako je to moguće. Spomenuo bih nezapaženu proizvodnju laboratorije "Biolabor" u Subotici, koja proizvodi nekoliko ekoloških preparata izrađenih od prirodnih sirovina za zaštitu voća i povrća, te njegu cvijeća. Ovakvi primjeri mogu se pronaći i na drugim mjestima, npr. u Istri koja

zbog pogodnih klimatskih uvjeta uveliko razvija ovu proizvodnju, a i zbog blizine Italije, gdje je ova proizvodnja mnogo razvijenija. U našim krajevima postoji problem zaštite od oštirjih zima, ali nije nerješiv, ako ne korištenjem zatvorenog prostora za odgoj legala, onda dubljim ukopavanjem ili plasteničkom zaštitom. U Subotici radi nekoliko individualaca, a poznato je da i "Vodovod" ima gotove projekte za osnivanje "tvornice" ovakvog humusa. Iz novina je poznato da postoji velika farma glista na poljoprivrednom dobru u okolici Kičeva, a nedavno je na televiziji prikazan primjer korištenja ovog humusa za uzgoj paprika u okolici Rume.

Kako se to radi?

Farma glista sastoji se, u stvari od niza jama, zaštićenih odozdo, i sa specijalnim najlonima koji štite od bijega glista, napada krtica i sl. Na 20 četvornih metara može se staviti 20 legala po 100.000 glista. Ležišta se pune, tj. pokrivaju gnojivom, ali i strugotinama, kartonima i sl. što služi kao hrana glistama koja će biti prerađena u obogaćeni humus. Legla se stalno moraju održavati vlažnim, i uz ovaj i druge uvjete koje će uzgajatelj lako spoznati, postići da gliste izlaze na dnevnu svjetlost. Rukovanje (hranidba, vlaženje, razdvajanje glista od humusa i legala koja su se namnožila) može se obavljati najobičnijim alatima poput vila, lopata, kolica i sl. No, preporuča se i uporaba aparata za mjerenje kislosti ili lužnosti, specijalna kolica za razdvajanje glista od humusa. (svaka tri mjeseca broj im se udvostručuje.) Za sve ovo, u načelu, može se računati na da treba onoliko rada, koliko inače ima svaki radnik u proizvodnji zbog raznih zastoja, sezonskih, dnevnih i sl. Problemi, međutim, nastaju kada se pojavi potreba za kooperiranjem. Nije izvodljivo da svaki proizvođač bude

snabdjeven aparatima i specijalnim kolicima. Nužno je organizirati i plasman viška glista, budući da se brzo razmnožavaju. Jedno leglo daje i do milijun potomaka godišnje. Višak glista je moguće organizirano sakupljati, sušiti i mljeti kao aditiv hrani za živinu.

U logičnom slijedu zdravog toka materije očigledno postoji problem osiguranja dovoljne količine zdravog gnojiva. To se može stvoriti na osnovu dva načina:

a) ekstenzivnom proizvodnjom žitarica i krmiva za prostirku i hranidbu na površinama koje će zadovoljiti ishranu kooperanata koji trebaju gnojivo

b) uzgojem goveda na livadskom i pod "a" naznačenom hranivu, kao npr. goveda rase "heveford" koje su se uzgajale na PK "1. maj" u Ruskom Krsturu. Ova je rasa otporna i neprobirljiva, te veoma podesna za ovaj posao.

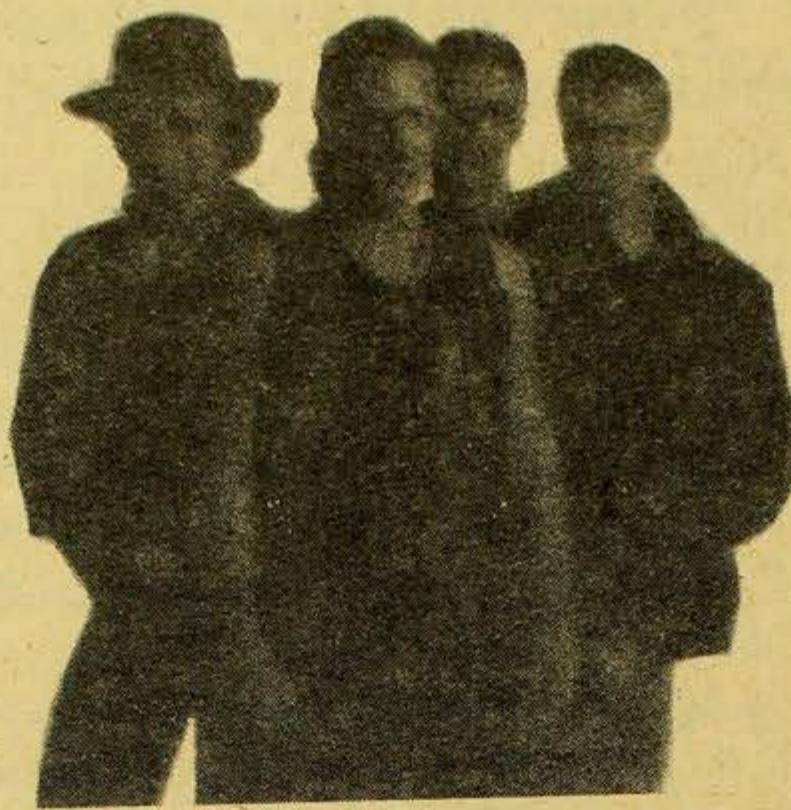
Za ishranu gliste potrebno je jedan gram hrane dnevno. U stvari, ona toliko hraniva može preraditi, jer ima 6 "bubrega" i 5 "srca". To znači da bi jedno leglo od 100.000 glista moglo preraditi 100 kg gnojiva dnevno. U praksi je za jedno leglo dovoljno manje. U leglu zna biti samo 1/3 odraslih glista, a ostalo su mladice, ili su u još neizležanim jajima. Ljudi ih u praksi održavaju i na jednim ručnim kolicima dnevno. Ako jedno govedo proizvodi 20-30 tona gnojiva, ono bi zadovoljilo dva i više legala glista.

Moguće je da proračuni na bazi ovakvih, u praksi ili stručnoj literaturi provjerenih, podataka ne daju šansu za veliko bogaćenje, sem ako netko ne shvaća da je najveće bogatstvo popravka tla za proizvodnju, nasuprot daljnjem zagađivanju i fakičkom "umiranju" zemljišta. Veća mogućnost zarade da se iskonstruirati tako što bi se ona nudila kroz tzv. "zdravstveni turizam" na salašima, ili na Paliću. Iz svega što je samo u naznakama izneto moguće je organizirati proizvodnju zdravog kruha, mesa, mlijeka, voća i povrća... Kada je sve pogodeno, onda nedostaje samo akcija, pamet i računica.

Humanitarna akcija jedne od najpoznatijih rock grupa **U2 ZA BOSNU**

U proteklih mjesec dana svjetsku rock scenu obogatila je izuzetna aktivnost jedne od najboljih i najpopularnijih rock grupa u svijetu danas. Čuveni irski sastav "U2" priključio se tako na svoj način onima koji su i do sada mnogo od sebe ne bi li pomogli napaćenom stanovništvu u Bosni. Centralni dio cijele njihove akcije bio je koncert, organiziran sredinom kolovoza, čiji je cjelokupan prihod bio namijenjen za pomoć ratom ugroženim ljudima.

Sam koncert bio je obilježen sudarom dviju atmosfera: lake zapadnjačke, oličene u skoro cjelokupnoj publici, te ratne bosanske svakodnevnice koju su u

Rock grupa "U2"

koncertnu dvoranu prenijele dvije djevojke iz Sarajeva. Naime, željeći Englezima koncert učiniti stvarni-

jim i približiti ga strahotama rata, organizator je obezbijedio izravnu vezu sa Sarajevom. Čim su se likovi djevojaka pojavili na ekranu koncertne dvorane, u publici je zavladao tajac i svi su najvećom pozornošću slušali njihove riječi. Djevojke su govorile o strahotama koje su preživjele i optužile europske političare da su ostavili ljude na cjedilu. Pjevač grupe Bono Vox se složio s time i pjesmom poveo bitku za mir.

Treba istaknuti da ova grupa nastavlja s buđenjem svijesti i odgovornosti kod ljudi u zapadnoj Europi i svakodnevnim porukama koje se emitiraju na MTV.

(p.v.)

Prošlog mjeseca održana književna večer Jakovu Kopiloviću

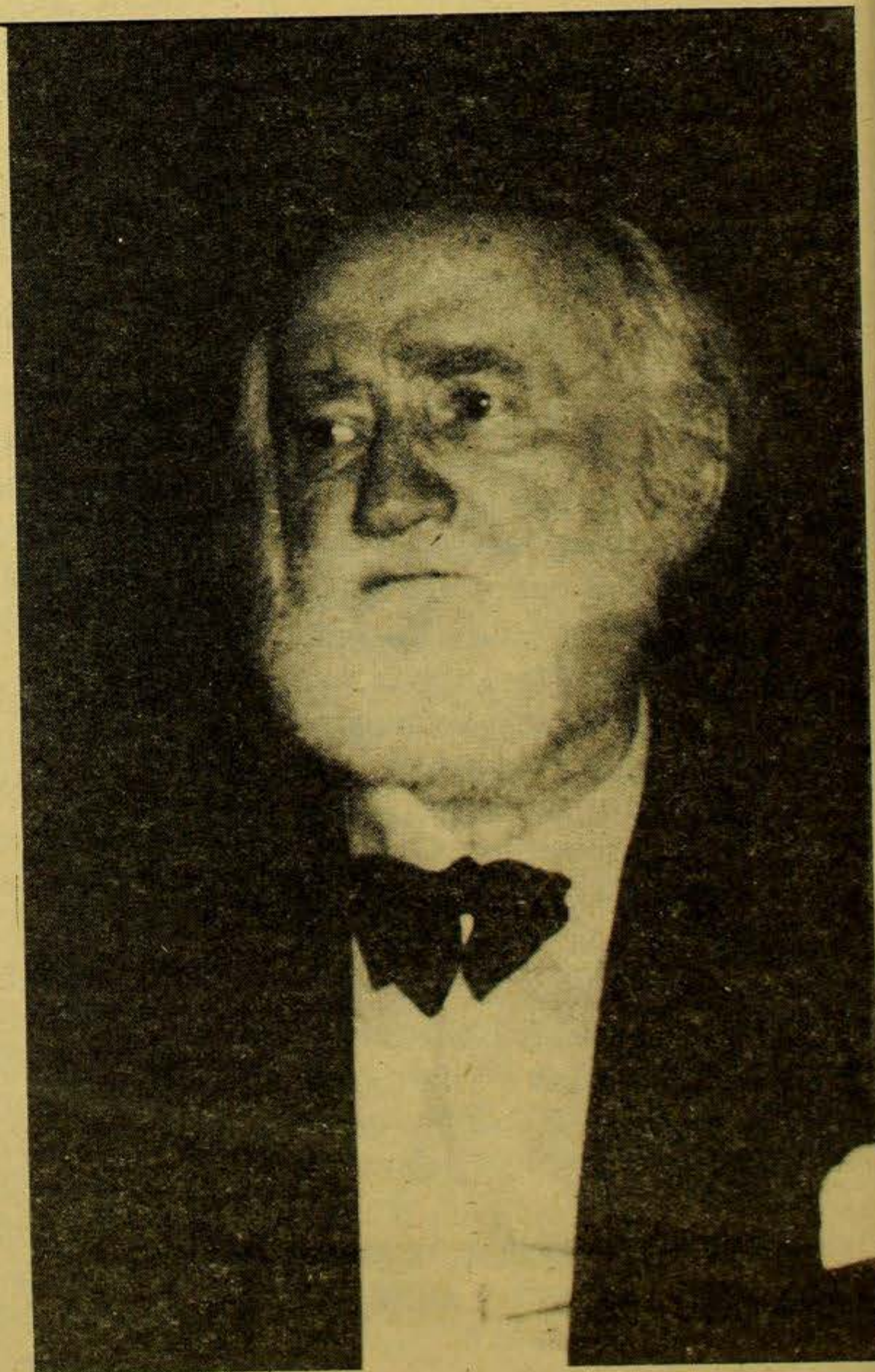
ZA SVAKU TVOJU RIJEČ

Subotica - Književna večer, održana 13. kolovoza u "Bunjevačkom kolu" u okviru "Dužijance" posvećena poznatom subotičkom pjesniku Jakovu Kopiloviću bila je posljednja kulturna manifestacija održana u povodu žetvenih svečanosti. Velika sala "Bunjevačkog kola" bila je ispunjena do posljednjeg mjesta.

Voditelj programa koji je pripremio Institut "Ivan Antunović" bio je gospodin Jašo Šimić, a prigodnim govorom obratio se i predsjednik Instituta vlč. Lazar Ivan Krmpotić. Recitatore je pratio Katedralni zbor "Albe Vidaković". Na kraju se prisutnima obratio i sam pjesnik zahvaljujući na krasno priređenoj večeri.

I doista, atmosfera u velikoj sali je bila veoma svečana, a organizatori još jednom zaslužuju puno priznanje.

(z.r.)

Jakov Kopilović

Piše: Marko Kljajić

Kulturni i gospodarski život

Prva škola u Hrtkovcima otvorena je 1773/74. godine. Zvala se "Državna graničarska škola" i imala je upisanih 59 učenika u prvi razred i to: 58 Klijmenata i 1 Srbin. Početkom ovog stoljeća, godine 1903, što je već spomenuto, i Mađari su dobili svoju školu, te su tako sve do konca Drugog svjetskog rata u Hrtkovcima postojale tri škole, i to na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku.

Godine 1964. škola dobija ime "Vladimir Nazor", a 1971. započela je suradnja i druženje sa školom u Babinjoj Gredi u Hrvatskoj, a mjesna je zajednica također prihvatila taj vid kontakata. Već je spomenuto da je nesebičnim zalaganjem svećenika Kaliksa Tadina 1930/31. izgrađen nasip duž Save u hrtkovačkom ataru, a iste te godine (1930) hrtkovačka općina sa tvrtkom "Makiš" uvela je električnu struju.

Zadrugarstvo u Hrtkovcima ima svoju tradiciju još od siječnja 1909. kada je osnovana kreditna zadruga pod imenom "Vjeresijska i kućnoobrtna udruga u Hrtkovcima". Ona je davala kredite svojim članovima i drugim zemljoradnicima i postojala je sve do 1948. mijenjajući svoj naziv, ali ne i djelatnost. Ako je suditi po vijeku trajanja (40 godina) i broju članova (preko 500), onda je ona vrlo uspješno poslovala. Seljačke radne zadruge "Sloga" (1948) i "Matija Gubec" (1949), osnovane već nakon pet, odnosno četiri godine postojanja, rasformirane su kao i sve slične zadruge u Jugoslaviji, kao socijalistička zabluda ruskog modela.

Davne 1926. osnovan je NK "Šubić", no on će 1946. postati "Sloga". Hrtkovčani su prvi u rumskoj općini

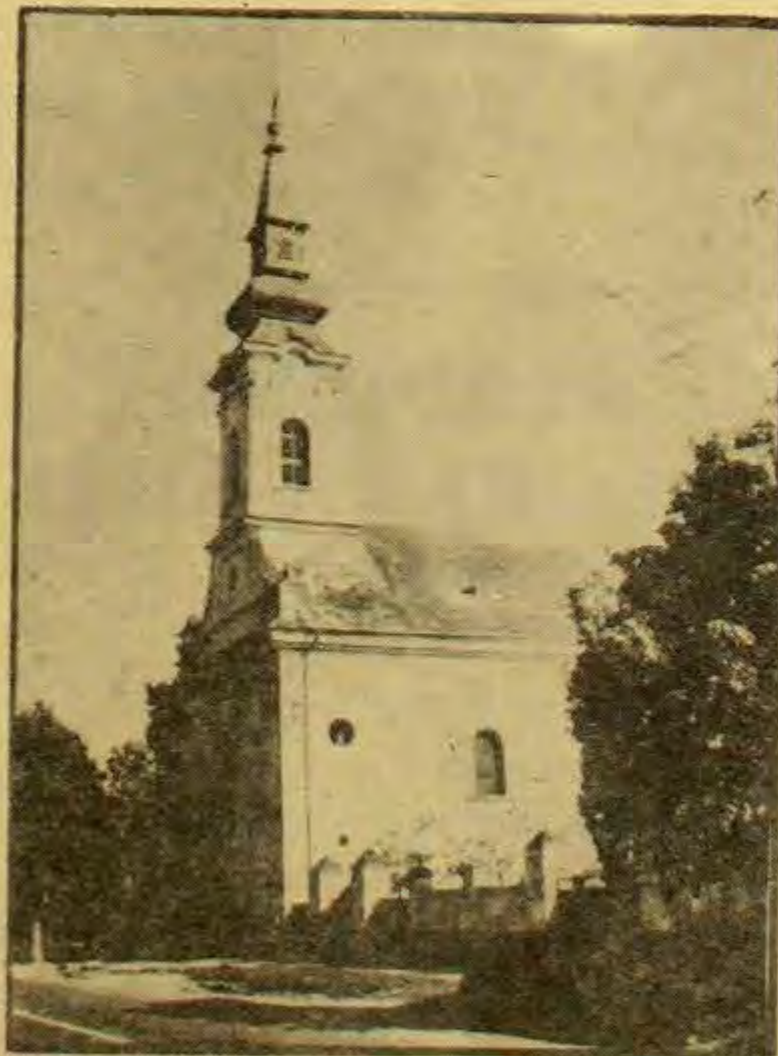
HRTKOVCI

uveli vodovod, prije i od Rumljana. (polovicom 60-tih.) Poljodjelstvom se bavilo 57% Hrtkovčana, a proizvodnja lubenica je imala prioritetno mjesto u ovoj grani. Na neki način lubenica je mogla postati zaštitni znak Hrtkovaca. Na radu u inozemstvu nalazilo se 7% Hrtkovčana. Ovo su sve podaci koji su važili za godinu 1990.

Evo kako su u "Biltenu"-monografiji "Hrtkovci u prostoru i vremenu" koji je pripremljen povodom TV-emisije "Znanje - imanje" od 15. travnja 1990. Hrtkovci opisani od strane novosadskog studija: "U selu žive složno i sa puno međusobnog poverenja i uvažavanja Hrvati, Srbi i Mađari i još deset drugih narodnosti. Niko ih od oslobođenja do danas nije uspeo zavaditi i podeliti. Sigurni su da i neće... Saradnju sa Babinom Gredom započela je upravo škola, Mesna zajednica nastavila do bratimljenja. To bratstvo biće još više pojačano zahvaljujući Televiziji Novi Sad!"

Crkva u Hrtkovcima

Prema popisu katoličkog življa u Srijemu 1768. i 1774. godine u vrijeme kanonske vizitacije biskupa Paksija i

Hrtkovci (crkva sv. Klementa)

Krtice bilo je u Hrtkovcima 1.034 katolika Albanca, a u Nikincima 850. Klimatski uvjeti za brđane koji su došli sa visokih Prokletija nisu odgovarali u ravničarskom, močvarnom i vlažnom kraju uz Savu, a još k tomu i nesretna krvna osveta čega se nikako nisu mogli osloboditi ni u novoj domovini, smanjili su njihov broj 1870. na svega 190 u Hrtkovcima i 197 u Nikincima. Nisu svi Albanci koji su prebjegli pred Turcima na teritorij Austrije ostali u Srijemu. Mnogi su se razišli po drugim naseljima, i za njima se izgubio svaki trag. Skopski nadbiskup Mihajlo Šuma koji je došao zajedno sa svojim vjernicima, odvojio se od ove grupe, te sa manjom grupom svojih rodaka pošao u Osijek, gdje je 20. studenoga 1777. umro. Sahranjen je u tamošnjoj franjevačkoj crkvi.

Za novodoseljene katolike Albance osnovana je župa u Nikincima 1770. sa filijalom u Hrtkovcima. U oba sela su podignute drvene crkve sa kućama za župnike. Crkva u Nikincima posvećena je Svetom Antunu Padovanskom, a u Hrtkovcima Svetom Klementu, papi i mučeniku. Novoo osnovana župa bila je misijskog karaktera, jer su ranije župe u ratovima nestale. Stoga je ova župa podređena kongregaciji za širenje vjere. Ona je slala ovamo, kao upravitelje župa, misionare franjevce, rodom Talijane. Iako je u početku župa bila samo u Nikincima, misionari su stanovali u oba sela. Zna se da su u Hrtkovcima bili već ranije, prije osnivanja župe, od 1758. godine.

Križevački vladika Božičković javlja da ovi misionari nisu znali dobro ni hrvatski ni albanski, te je stoga pastorizacija bila vrlo oskudna, te je taj biskup 1773. primio u zagrebačko grkokatoličko sjemenište četiri albanska dječaka: Antuna Maletića, Karla Gegu, Augustina Prelu i Petra Maraševića zvanog "Gjik". Maletić je postao svećenik, a ostala trojica učitelji, prvi u svojim selima.

U Hrtkovcima je osnovana samostalna župa 1786. Prvi dijecezanski

svećenik-župnik u tom selu bio je domorodac Antun Maletić od 1795. do 1818. Još je jedan Albanac iz Hrtkovaca stigao do svećeništva. Bio je to Petar Mala (Petar Malja) koji je zaređen za svećenika 1792. u Pečuhu, a župnikovao je u Nikincima od 1795. do 1798. Poslije smrti Maletića ponovno se pojavljuje kao upravitelj župa Nikinci i Hrtkovci. Maletić i Mala su pomoću naroda i vojnih vlasti podigli zidane crkve u Nikincima i Hrtkovcima. Posljednji Albanac u župi u Hrtkovcima bio je Pavao Gjo-tić, koji je župnikovao od 1834. do

1855. godine. U to su se vrijeme u ove župe počeli doseljavati Hrvati, Nijemci i Mađari, a nestajanje Albanaca je sve više nastavljeno. Župom su počeli upravljati hrvatski svećenici.

Doseljavanjem inojezičnih vjernika, albanski je jezik nestao iz crkve i škole, a polako i iz domova. Do Prvog svjetskog rata još se u nekim obiteljima očuvala albanska narodna nošnja, doma se razgovaralo albanski ("po klimenački"), a djeca su na ulici govorila samo hrvatski.

Hrtkovci su nastradali u Prvom svjetskom ratu. Crkva je, kao čudom,

ostala čitava, iako je na nju ispaljeno pedesetak topovskih granata. Župni stan, zajedno s arhivom, je spaljen. Očuvala se samo knjiga u rukopisu "Sermones albanici" ("Propovijedi na albanskom"). I ta je knjiga kasnije nestala kod dr. Ćire Truhelke u Sarajevu. Šezdesetih godina ovoga stoljeća pomrle su posljednje osobe koje su svoje molitve obavljale na albanskom jeziku.

Nastavit će se...

P I S M A Č I T A T E L J A

JEDINSTVENI U MUŽI

U vrijeme opšte besparice, hiperinflacije, blokade, nerada i svih zala koja su nas snašla, što našim, što tuđim greškama (najviše našim) želim da se osvrnem na neke pojave koje sam uočio gledajući tv-program, a posebno emisiju "Srbija danas". Prilozi u navedenoj emisiji sugestiraju gledaocima, valjda iz propagandnih razloga, kako po Srbiji samo što ne poteče med i mlijeko. Naravno, ovo se odnosi na Srbiju ispod Save i Dunava. Navo bih samo par primjera.

Beograd je po njihovim izvještajima najveće gradilište na Balkanu, a zna se koliko novca za brojne investicije treba, i što je još važnije od koga i odakle se uzimaju. Još se time i hvale! Kupuju se novi autobusi za GSB. To bi i bilo u redu kada bismo ovakve promjene i mi u Subotici i Vojvodini osjećali, ali izgleda da je Vojvodina "jedinstvena Srbija" samo kada treba davati. S druge strane, u ovom vremenu oni kupuju autobuse. Na koji pogon?

Užice otvara najmoderniju autobusku stanicu u zemlji. Kao da im dosadašnja nije valjala. Za razliku od Užica, Subotica sve doskora uopšte nije imala autobusku stanicu, a onu koju je izgradila, izgradila je sopstvenim parama.

Otvora se moderan auto-put obilaznica oko Kruševca, a pre nekoliko dana imao sam priliku čuti jednog gradanina koji decidirano izjavljuje da

mu nikada nije bilo bolje! Da li su ovo vremena za tolika ulaganja, ili za bacanje para?

Naravno, ništa sličnog se u Vojvodini ne može ni čuti, a kamoli vidjeti. Gledajući sve ovo, stičem utisak da se mnogi plaše da se Vojvodina u dogledno vreme ne osamostali, pa nam na svaki način žele oteti što više mogu. Poručio bih im da Vojvodini ne trebaju nikakvi tutori, a to ne može biti ni Beograd, ni Budimpešta, ni Moskva ili Vašington. Gospodo, pustite nas da sami budemo gospodari svojih dobara, da živimo kako sami znamo, a sa vama možemo biti korektne komšije.

I još nešto: gospodin Čović i beogradski Izvršni odbor traže više samouprave za grad. Pa to isto i mi u Vojvodini tražimo, ali one u "metropoli" niko zbog toga ne naziva secesionistima.

Miloš Vasiljević
Subotica

PERFIDNO ZAMJENJIVANJE TEZA

Poštovano uredništvo,

Od 23. do 28. srpnja sam bio u Zagrebu, gdje sam se imao prigodu susresti s više naših bunjevačkih Hrvata koji tamo žive, kao i s "Bunjevačkim kolom" koje je gostovalo na međunarodnom festivalu folkloru i pred domaćinima odigralo naša prelijepa

kola. To je za mene bio poseban doživljaj. Od više naših ljudi s kojima sam bio posebno bih izdvojio susret s gospodinom Lajčom Perušićem koji me je upoznao s onim što naši ljudi čine na očuvanju idnetiteta. Sa svoje strane sam obećao pomoć, koliko god je to u mojoj moći. Toliko o mom posjetu domovini.

Čini mi se da ekonomske sankcije čine svoje u "Jugoslaviji". Vidim iz "The New York Timesa" da je 2/3 radnika ostalo bez posla, te da su mjesečne plaće cca. 10 DEM. Ovu bijedu nisu donijele samo sankcije kako to umobolni vožd govori svojim poslušnim ovčicama, nego je jedan od najvećih uzroka rat koji je upravo on započeo u Sloveniji, Hrvatskoj i BiH. Kako izgleda, ni to mu nije dostatno, pa ni područja poput Kosova, Makedonije, Sandžaka ili Vojvodine žive u stanju latentne opasnosti od ostvarenja "vekovnog sna o Velikoj Srbiji". Narod, a napose njegov najbrojniji dio u toj državi, mora jednom početi da misli svojom glavom, jer je to jedini put ka slobodi i demokraciji. Jer ova "demokratija" u Srbiji je zapravo paravan za najgoru tiraniju koju svi moraju trpjeti.

Na kraju, želim svim strankama koje se bore za istinsku demokraciju da do toga cilja što prije dođu, i da se jednom zauvijek prestane ratovati u međunarodno priznatim Hrvatskoj i BiH.

Uz srdačan pozdrav
Ivan Skenderović
Alden, NY, U.S.A.

GOSPOD BOG - CARINIK I VLADA

Jeto vitte i ja moram bit silom prilika švercer. Mislite da me nije sramota? Još kako me je stid, al život se mora. Dicu u škuli neće pitat: koliko ti bačo zaradiva? Već: zašto nemaš pisanku, olovku, jel čitanku?

Nama u poljoprivredi naobećavali bonova i nafte, al da nije Madžara polak njiva ne bi bilo uzorano. Žali Bože i za tim uzoranim kad su nam žito platili ko nadnicu poslidnjem birešu. Još se oni s televizora smiju i kažu da nismo u Nimačkoj pa da markama računaju. Al očeš kera, kad odeš kupit kajiš za kombaj, jel ležaj, jel štogod drugo, sve ti u markama računaju. Još podigod mož i u dinarima platit. Siroti naš dinar, skupio se da ne kažem ko šta u šaki. Za cincokret televizor već unaprid plače, jel nemaju nikog finog benzina za cidenje olaja (šta ga ne prošvercuju iz Madžarske ko sav normalan svit?), pa kako još imadu lanjskog, za pet godina unaprid. Samo, zašto nam ne dadu da mi koji stvaramo ranu ne prodamo tamo di bolje plaćaju? Valjda s Makedoncima još nismo posvađani? Mi njima žito i cincokret (kad već nama ne triba), a oni nama cigaretile. Al ne možeš ti sad ni trgovat kako bi tio. Vlada zasida pa zasida. Svi oni samo side i plečkaju, a mi radimo. Kad bi znali da ćemo još i imat kake hasne ne bi ni teško bilo. No zato niki imadu još kake hasne. Mal nisam plenio jednog što se falio da je za dvisto maraka kupio stan na Prozivki. Kad sam ja zido salaš to nije bilo dovoljno ni za pendžer na reteratu. Kad bolje razmislím: sve nam tako i ide.

Radni ljudi odvajali, zapravo niko i nije ni pito, za nike fondove, a sad država to zabadavad prodaje. Jedan, izgleda dosta pametan čovik, je kazo da se ni devizni štediše nemaju baš čemu nadat. Izgleda da više ne vridi ona: "u radiše svašta biše - u štediše još i više", već bi većma priličila: "radišama ne platiše - štediše opljačkaše". Država njim proždrla marke, dolare, a i forinte bi samo da su u to vrime bile čvrsta i potribna deviza. E, sad se ja pitam ko je država? Jel to narod, jel oni koji se tako lipo svađaju i pcuju u skupštini? Na svoje rodene oči sam to gledao. Ja baš nisam ciguran ko je država, al to što ona radi to ne mož krstit drugim imenom neg otimačina i pljačka. A za to se ide u zatvor. Tribalo bi i tu državu malo iza rešetaka. No, to je poso za milicaje. Izgleda da se "država" ostila da joj se ne piše dobro pa je počela izigravat Robina Huda. Otima od oni koji još koju krajcaru imadu da bi

jeptinije prodala onima od koji više nemaju šta uzet, pa tako imamo šurnajst poreza.

Od privatnika su uzeli skoro svu robu i novce. (pomogli njim da se riše "zaliha".) I još se so tim fale. Čega se pametan stidi... Najlakše je otet kad si jači. Da pošteno plate bilo bi brašna koliko očeš, a uljom bi cilu državu mogli podmazat. Sad tako ispada da nije da ne triba cincokret, već da ga nema ko platit.

Šta su samo uradili na Starežu ono koji dan. Uvezli su jedan čitav onibus milicaja iz Baranje ko da i kod nas nema dosta. Valjda misle da su ovi kuražniji i da će se bolje paštrit. A bome i jesu.

No, da se ja vratim na moju nevolju. Triba mi nafta za ugarenje. To država nije pridvidila, pa ja ajd u Madžarsku. Prid granicom kolona dugačka ko gladna godina. Skoro po dana sam čeko da stignem do Madžara. Pita me čovik, mislim madžarski carinik, di ću. Kažem da idem napojit "golfa". On me pita jel imam deviza, a ja kažem da imam. A on: koliko? Pokažem tridesetak maraka, a za forinte nisam ni kazo. On pocrveni bisno pokaže rukom "vissza fellé!" (natrag) i još doda da brez sto maraka ne mož priko. Šta sam mogo. Okreni rudu, pa natrag. Dodem s ove strane i kažem kako sam prošo, a ovaj opcuje i kaže da će sve Madžare vratit natrag. Sutradan, uranim, pa opet isto. Ponesem sad malo više maraka. Na granici opet po starom. Pogurkivo sam limuzinu i tako stigo do ovi, što bi kazli "naši", kad eto ti sad nevolje. Pride carinik i pita šta imam prijavit za carinu.

- Idi čovče u raj nebeski! Ta šta bi ja odaleg mogo iznet? Nisam ja gazda Jezdo, jel kogod iz vlade, a na Dafinu nimalo ne sličim. - još se ja i našalim.

- Kuda ćete? - strogo i službeno on meni.

- Priko, čerez nafte. - kažem mu kroz smij.

- Pokažite devize.

Pokažem mu oko sto maraka, a on će mi na to:

- Imate li potvrdu od banke o poreklu deviza?

Ja i dalje mislim da se šali, pa ću još i u pravdu tirat:

- Banka ni svoj dug nije izmirila spram štediša, a njezini dileri ne dadu nikake artije ni potvrde.

To je izgleda zdravo rasrdilo malog zelenog čovika, pa, al sad već bisno, veli:

- Nazad po potvrdu, ili ću Vam oduzeti devize!

Vidim ja da je odno vrag šalu, pa ja ajd opet rudu na jug. Nisam virovo da banka mož izdat potvrdu na ono što nije izdala, al uvirio sam se da mož. Stignem ti, al sad već i ja goropadan, prid varošku kuću. Udem u banku. Kad: i tamo, ko na granici, red, i to ne jedan. Čeljad bisna. Pcuju šalteroše što se baš ne žure i što po nekoliko puti moraju stat u red, jel banka samo toliko i toliko mož izdat novaca na jedan ček. I ja kojikako stignem na red, pa skoro zagrajim na curetka da mi da potvrdu na moje marke. Ko da se nije iznenadila. Samo zatrepće očima (otac je njezin, mora da joj i nana bila bečaruša) pa procvrkuće:

- Ulaz do nas. Oni posluju s devizama.

Malo sam se oladio i očo tamo. Nika fina gospojica mi kaže da mož, al se to i plaća. Daš deset maraka i dobiješ potvrdu za iljadu. Kažem joj ja da toliko nemam i da to ne možem pokazat, a ona meni da to i nije važno. Na to je pitam jel moram pokazat i dokazat da su marke zaradene i da su moje.

- Ne trebate nikom ništa dokazivati. Vi nama platite, a mi Vama potvrdu.

Okrenio sam se. Ni zbogom nisam kazo. Izašo sam malo na frišak ajer da malo dodem sebi. Ljudi ljucki, jel to opet nika državna pljačka, jel pokriće za one koji u ime države pljačkaju čeljad? Jel i mali zeleni čovik so tim upoznat? Tribalo bi da je kad me on poslo u banku.

Sve mi se smučilo, no jedno mi je postalo jasno: nije više da se ne zna ni ko pije ni ko plaća. Zna se: pije država, a plaća narod. Samo ne znam koliko će mu buđelar izdurat?

bać Stipan

SPORT

Hrvatska košarka pred aferom

VRDOLJAK TRAŽI REHABILITACIJU
ŠAJBERA

Poznati košarkaški trener Mirko Novosel, po svemu sudeći, brzo će postati prošlost u sportskom životu Hrvatske. Antun Vrdoljak, direktor HTV i predsjednik HOO (Hrvatskog olimpijskog odbora), nakon što je Novosel podnio ostavku na dužnost potpredsjednika HOO i najavio svoj odlazak iz hrvatskog sporta, poručio mu je da to što prije učini.

"... U hrvatskom sportu, najgora je košarkaška reprezentacija koju vodi Novosel, a koja je podbacila na Mediteranskim igrama i Europskom prvenstvu. Upropastio je ono najvrednije što smo imali. Njegovim odlaskom, prestat će živjeti i jedan umjetno stvoren klub "Cibona". Treba rehabilitirati Slavka Šajbera, koji je komunist, ali je i stvarni tvorac "Cibone". Umjesto njega sve zasluge prigrabio je Novo-

sel." - rekao je Vrdoljak. On mu još zamjera što je iz košarke otjerao jednog Plećaša, uništio igrača i trenera Pavličevića, Čuturu, Ivu Nakića, Arapovića, Brankovića, Kukoča...

"Novosel je najtrajnije deklinacija zamjenice "ja". Bolje mu je da ode, nego da mu ja otvaram dossier. - poručuje Vrdoljak.

Petar Kuktin

Nakon tri odigrana kola
u "Srpskoj ligi - sever"BAČKA
DOBRO
STARTALA

Nakon trećeg kola momčad subotičkih "crveno-bijelih" nalazi se na četvrtom mjestu s dvije pobjede i jednim porazom.

U trećem je kolu momčad "Bačke" prosto preslišala "Radničkog" u Somboru rezultatom 3:0. Utakmica je riješena praktički za 2-3 minute. Trener Subotičana Josip Zemko zadovoljan je i igrom i rezultatom. Već od prije najavljivan spoj iskustva i mladosti u ovoj momčadi dao je na samom početku prvenstva prve rezultate.

Petar Kuktin

Od ove sezone nogometne momčadi iz Hrvatske,
nakon početka rata

PRVI PUTA U EUROPI

Ove je sezone dozvoljen nastup "Croatiji" u Kupu europskih prvaka, te "Hajduku" koji će nastupati u Kupu pobjednika kupova. U Kupu UEFA Hrvatska nema predstavnika.

"Croatia" je u pretkolu eliminirala momčad "Toft B 68" s Farskih otoka rezultati- ma 5:0 u gostima i 6:0 na Maksimiru. U prvom kolu Kupa europskih prvaka "Croatia" se sastaje s rumunjskom "Steauom", momčadi s velikim europskim iskustvom koja je 1986. osvojila ovaj kup, a 1989. bila u finalu istog natjecanja. Dakle, "modrima" neće biti nimalo lako, a jedino što je možda povoljno je to da se prva utakmica igra 15. rujna u Bukureštu, dok je uzvratna 14 dana kasnije u Zagrebu.

Ni Splićani nisu bili bolje sreće. Već u prvom kolu "bili" se sastaju s "Ajaxom", jednom od rijetkih močadi koji su osvajali sva tri europska kupa. "Ajax" je ove godine ostao bez Bergkampa i Jonka koji su pristupili "Interu", ali se pojačao Rijkardom koji je došao iz "Milana". Dodatni hendikep Splićana je u tome što će svoju utakmicu 15. rujna kao domaćini igrati u Zagrebu. Sigurno je, međutim, da će i tamo Splićani imati 50.000 svojih vjernih navijača. Uzvrat je 29. rujna u Amsterdamu.

Sve nastupe "Croatie" i "Hajduka" u kupovima prenosit će Hrvatski radio, a moguće je i izravni televizijski prijenos.

Lazar

U HRVATSKOJ POČELO
NOGOMETNO PRVENSTVO

18. kolovoza startali nogometaši u Prvoj HNL. Novina je da se ove sezone sve utakmice igraju subotom, dok "Croatia" i "Zagreb", kao domaćini svoje susrete igraju petkom. Ove sezone liga broji 18 momčadi, a uvažene su žalbe "Šibenika" i "Belišća" koje su uložene zbog nemogućnosti sportskog rada u ratnim uvjetima, tako da ove sezone nitko nije ispao iz lige. Novi prvoligaši su "Dubrava" i "Primorac", ali će nakon ove sezone ispasti čak 8 momčadi, jer će od naredne sezone biti napravljena liga s 12 momčadi s play-offom.

Glavni favoriti za naslov prvaka ove su godine "Croatia", "Hajduk", "Zagreb" i "Rijeka". "Inker", "Varteks" i "Cibalia" su momčadi koje im mogu pomrsiti račune što je "Inker" i dokazao svladavši u II. kolu "Croatiju" na Maksimiru 3:2. Evo tablice nakon tri odigrana kola.

1. "Zagreb"	3	3	0	0	11:3	6
2. "Inker"	3	3	0	0	7:3	6
3. "Hajduk"	3	2	1	0	10:3	5
4. "Cibalia"	3	2	1	0	5:0	5
5. "Dubrovnik"	3	2	1	0	4:2	5
6. "Croatia"	3	2	0	1	12:5	4
7. "Zadar"	3	2	0	1	3:2	4
8. "Varteks"	3	1	1	1	4:3	3
9. "Istra"	3	1	1	1	1:1	3
10. "Belišće"	3	1	1	1	5:6	3
11. "Rijeka"	3	0	2	1	1:2	2
12. "Osijek"	3	1	0	2	5:8	2
13. "Primorac"	3	1	0	2	2:5	2
14. "Pazinka"	3	0	2	1	2:6	2
15. "Dubrava"	3	0	1	2	0:3	1
16. "Segesta"	3	0	1	2	4:9	1
17. "Radnik"	3	0	0	3	2:9	0
18. "Šibenik"	3	0	0	3	0:8	0

O T P O Č I N I T E M A L O

ČIKA ZLOBI S LJUBAVLJU! - NJEGOVA DECA

Od svega što ste imali da pokažete, nismo vam videli još samo leđa. Mi čekamo...

REPUBLICKI ZAVOD ZA TRŽISTE RADA
SLUŽBA ZA ZAPOS LJAVANJE SUBOTICA

Broj : 01/6-404/ 763/93
Dana : 10. 9. 93.

S U B O T I C A

Na osnovu člana 2. Uredbe o organizovanom snabdevanju stanovništva osnovnim životnim namirnicama ("Službeni glasnik RS" bro. 68/93), izdaje se sledeće

P O T V R D A

O SUBVENCIONIRANOM SNABDEVANJU ZA 30% OD CENE
ZA MESEC O K T O B A R

Dr VARGA IBOLJA

, SUBOTICA

SUBOTICA ST. MOKRA NJICA 90.

kao nosilac snabdevanja

u porodici, ostvaruje pravo na organizovano snabdevanje po osnovu nezaposlenosti za ukupno 1 (jedan) članova porodice, te mu pravo na jednomesečnu količinu:

1. 6 (šest)	kg brafina
2. 1 (jedan)	kg šećera
3. 0 (nula)	kg soli
4. 1 (jedan)	kg deterdženta ili
1 (jedan)	kom. sapuna za pranje
5. 1 (jedan)	lit. ulja

Rukovodilac Službe

BUDITE OŠTROUMNI

Evo zadatka za one koji vole enigmatiku i nađu malo slobodnog vremena da nakon završenog radnog dana malo razmišljaju, odgonetaju i svakako pomognu svojoj mjesnoj zajednici, savezu umirovljenika, humanitarnoj organizaciji ili narodnoj kuhinji. Dakle, nastavite niz. Da bismo Vam olakšali zadatak nudimo Vam jedan od mogućnih načina za korisno rješenje ovog teškog problema:

6. 1 (jedna)	potpetica/štikla za cipelu (desna)
7. 1 (jedna)	sijalica za zamrzivač (15w)
8. 31 (tridesetijedna)	isečena grana ružinog drveta
9. 1 (jedna)	ruda kobasice ("domače je domače")
10. 2 (dva)	jaja
11. 4,8 (četirizarezosam)	kg uglja ("ćumura")...

"KO TO KAŽE...?"

UNIKAT: "Dinar je jedino zakonsko sredstvo plaćanja."

Milan Jerinkić, načelnik subotičke policije

"Subotičke novine", 10. rujna 1993.

PO PROPISU: "Policija ima samo jedan deo posla: naš je zadatak da sve što je nelegalno, protivzakonito, zaustavimo ili vratimo. Na primer, promet deviza se mora obavljati preko poslovnih banaka ili menjačnica."

Milan Jerinkić, načelnik subotičke policije

"Subotičke novine", 10. rujna 1993.

PRESPAVAJMO: "Kad kriza prođe sve će biti kao i pre, a možda još i bolje."

Marko Šimić, matičar u Subotici

"Subotičke novine", 10. rujna 1993.

APORT: "Nedeljnik DANI će se potruditi da već u narednim brojevima pripremi seriju tekstova o tim vremenim i prilikama, ne bi li na primerima ne tako davne prošlosti - ukazali na istovetnost ili sličnost metoda neprijateljskog i destruktivnog delovanja današnjih podrivača ove Jugoslavije i Srbije."

Miroljub S. Vučinić, glavni i odgovorni urednik

"Dana", "nedeljnika najboljih namera" u svom uvodniku od 8. rujna gdje prosuđuje o politici DZVM

MI? NISMO!: "Prosto ne znam šta više reći... Prvo smo optuženi da smo jedina boljševička zemlja, zatim za koncentracione logore, da su Srbi okupirali Sarajevo i šta sve još nismo čuli."

Milutin Mitrić, novinar "Dana", i dopisnik "Večernjih novosti" iz Subotice

"Dani", 8. rujna 1993.

IJU!: "Najviše što mi se moglo desiti je da se sa mojim novinskim tekstom - umotaju jaja. Sada sam zadovoljan kad me neko - 'popuši'. Samo da ne idem bez svoje krivice u klozet!"

Milutin Mitrić, novinar "Dana" u svom "Fokusu" od 8. rujna

RAZMAŽENI: "Ovde ljudi jako mnogo kukaju." Ivanka Pilić, kanadska Srпкиnja koja je posjetila prijatelje u Subotici

"Dani", 8. rujna 1993.

UČILI SU UČILI...: "Osećam da nema duha zajedništva, da ljudi kažu: dobro, stegnucemo kajiš, istrpećemo. Vlada veliki individualizam. Nema ničega što bi ljude objedinilo. Mislim da zato političari stalno isto govore, valjda se nadaju da će jedanput narod da shvati da ima obavezu da radi, da bude pošten. Zašto seljak ovde treba da prodaje žito skuplje nego bilo gde u Evropi?"

Ivanka Pilić, Srпкиnja, pedijatrijski i specijalist dječje psihijatrije

"Dani", 8. rujna 1993.

PRIČA SE: "Ljuti nas što pričaju da je ovde komunizam, a ovo nema veze sa komunizmom."

Ivanka Pilić, (ljuta) (kanadska) Srпкиnja

"Dani", 8. rujna 1993.

Za Vašu biblioteku**PRAVNI SUSTAV I INTEGRACIJA EUROPSKE ZAJEDNICE**

Knjiga **mr. Siniše Rodina**, asistenta na katedri za ustavno pravo fakulteta u Zagrebu nastoji prikazati nastanak i povijesni razvoj Europske zajednice, njeno pravno i institucionalno ustrojstvo. Svima onima koji se bave ovim područjem, ili bi se željeli upoznati s pitanjem europske integracije preporučamo ovu knjigu. Na 250 stranica prikazano je prvo sustavno znanstveno djelo ovakve vrste u Hrvatskoj.

Cijena knjige je 6 DEM, a za sve detaljnije informacije obratite se našoj tajnici u ured DSHV u Subotici, Trg Lazara Nešića 1/x ili na telefon: (024) 51-348

DODITE NAM

Pozivamo sve naše članove i simpatizere da nas obiđu u radnim prostorijama svakog radnog dana od 9 do 13 sati u zgradi "Nove opštine" Trg Lazara Nešića 1, deseti kat, soba 125. Dođite na kavu, čašicu razgovora, pročitajte novine kod nas na primjer: "Zajedničar", "Republika", "Srpska reč", "Novi Pančevac", "Svet"...

Neke od ovih novina možete pronaći samo kod nas! Rado će vas primiti naša tajnica g-djica Marija Dulić, a petkom od 10 do 12 sati i predsjednik mr. Bela Tonković.

Tu smo za Vas!

ČETVRTKOM U OSAM

Obavještavamo članove subotičke podružnice DSHV, kao i naše simpatizere i prijatelje da dođu na susrete četvrtkom u 8 sati navečer u prostorije "Bunjevačkog kola".

Dođite da porazgovaramo o aktualnim temama.

SLUŠAJTE NAS PETKOM

Hrvatski radio emitira svakog petka od 21.05 do 21.30 emisiju: "Hrvatima u Srijemu, Banatu i Bačkoj". Slušajte našu radio-emisiju na srednjem valu 594 ili 1125 KHz.

GLAS RAVNICE - Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini - Glavni i odgovorni urednik: mr. Ivan Poljaković; Izdaje: DSHV, 24000 Subotica, Trg Lazara Nešića 1/x; tel./fax.: (024) 51-348; Žiro račun: 66600-671-9027 SDK Subotica. List je registriran kod Pokrajinskog sekretarijata za informacije pod br. 651-85/90. "Glas ravnice" izlazi 15. u mjesecu. Godišnja pretplata je protuvrijednost 10 DEM, za inozemstvo 30 DEM. Cjenik reklamnog prostora: cijela strana 100 DEM; pojedinačni mali oglasi 2 DEM do 25 riječi, svaka dalja riječ 0.10 DEM. Slog: "Glas ravnice", Subotica. Tisak: "Globus", Subotica.